Štev. 216 Posamezna številka 20 stotink V Trstu, v nedeljo 24. oktobra 1920 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLV

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 6.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Nekoliko refleksij h koroškemu plebiscitu

Kdor je poznal Koroško, kakršna je bila v etnografskem in političnem oziru v zadnjih desetletjih pred vojno; kdor je videl, kako je pašaril zviti Nemec nad zastalim slovenskim življem; kako šibka je bila odporna moč slovenskega prebivalstva proti nemškemu nasilju; kakšnih nezakonitih sredstev se je poslževala večina, da polagoma ubije v manjšini vsak ponos, vsako zavest, vsak polet na narodno-kulturnem in politično-gospodarskem polju: ta gotovo ni mogel preveč zaupno gledati v plebiscit, ki ga je določila mirovna konferenca »gospodarju in slugi«. Živo nam je v spominu ravnanje nemških gospodov in narodnih odpadnikov (nemčurjev) s slovenskimi kmeti in delavci, dočim je bilo delovanje borne slovenske inteligence proti nemški premoči preslabotno. Od koroškega prebivalstva je odpadlo po ljudskem štetju 76% na Nemce, a 24% na Slovence. Pravih mejá med obema plemenoma ni, kajti Nemci se nahajajo skoraj v vsaki vasi, kamor so se naselili kot trgovci, veleposestniki, industrijalci, uradniki, učitelji itd., torej vedno v taki socijalni poziciji, da so ali kot inteligentni del ali pa gospodarsko močnejši del prebivalstva lahko igrali gospoda na tuji zemlji. Vendar se da začrtati meja približno od vzhoda proti zahodu ob Dravi, tako, da ostajajo kompaktnejše slovenske mase južno od reke, medtem ko se severno vedno bolj izgubljajo Slovenci med številno prevladujočim nemškim prebivalstvom. Vkljub omenjenemu številnemu razmerju Nemcev in Slovencev na Koroškem so znali Nemci z vzdolžno (mesto s horizontalno) razdelitvijo ležeče v volilna okrožja pirkrojiti slednja na ta način, da je bilo slovenskih manjšin skoraj v vsakem okrožju, a slovenska večina se je izcimila le v enem, tako, da so imeli koroški Slovenci i v deželnem i v državnem zboru avstrijskem le enega zastopnika. Šole so bile ali izključno nemške, ali pa utrakvistične (to se pravi: v prvih dveh letih pouka slovenske, potem pa le nemške). Čisto slovenskih šol, razun zasebnih, ni bilo. V upravi, na sodniji itd., povsod, kjer je imela priti slovenska govorica do veljave, je prevladovala nemščina ki jo je sčasoma odpravljala, dokler ni prenehala sploh. S preračunjeno fineso so znali Nemci vlivati Slovencem prepričanje, da niso del slovenskega naroda, ali celo jugoslovenskega, temveč le Korošci; in naš človek, vrhu tega fizično in moralno pokvarjen od strupenih učinkov prekomernega uživanja alkoholnih pijač in gospodarsko večinoma odvisen od nemških sodeželanov, se je dal z lahkoto zavžbati v nemške sanje, ki so realistično dokazovale in za raznarodovanje zlorabljale geografsko samostojnost Koroške in stremljenje gospodarskega življenja dežele k celovški kotlini. Tako se je pojavil v slovenskih srcih čut zaničevanje vsega, kar je slovensko, in poveličevanjem nemštva; število odpadnikov je raslo dan za dnem a kar je bilo še nedotaknjeno, je otopelo v vsakdanjem življenju, hladno proti vsemu, ker je ostalo brez onih predpogojev, ki so potrebni za samozavest. Število onih elementov, ki jih ni pokvarila nacijonalna gonja in ki so čutili svojo pripadnost k jugoslovenskemu plemenu, je ostalo zelo majhno in skoraj brez vpliva na razvoj narodnostnega življenja.

Za ljudstvo, ki je v narodnem pogledu tako zbegano in živi v takih nečuvenih razmerah — srečaš kaj podobnega k večjemu v stari turški zgodovini na Balkanu in pri Prusih — je mirovna konferenca odločila plebiscit!! To je ironija zgodovine, ironija politike! Kako naj se nezavednež, usužnjenec, ki nima svojega lastnega kriterija, odloči za svojo usodo!? Odtegni oslu batine — in on ti ne bo delal, dokler ga ne tepeš spet. Že sam ukrep, da se takemu ljudstvu vsili plebiscit, je velika krivica, kakoršne pariška konferenca ni mogla v večji meri storiti državi Jugoslovenov, ki se hočejo otresti tisočletnega jarma. Ako pomislimo, da je Koroška takorekoč zibel Slovenstva; da je bil tam sto in stoletni sedež korotanskih vojvod (na slavnem Gosposvetskem polju); da je zgubljal Sloveneo ped za pedjo svoje zemlje le veled nasilstva s strani priseljenega elementa; da tvori Celovec eno najvažnejših postojank na našem kulturnem polju (glej delovanje Slomškovo, družbo sv. Mohorja, Janežičev Glasnik); da je pokojna država avstro-ogrska, s katero so imeli ententine države vendar definitivno obračunati, sistematično zapostavljala naš element in z vsemi sredstvi podpirala raznarodovalno delovanje nemškega gospodarskega naroda, bodisi v narodnem, bodisi v gospodarskem in kulturnem oziru; tedaj postaja goriomenjena krivica toliko očitnejša in naravnost ogabna. **Vnebovpijoča pa se nam zdi, ako vpoštevamo, da so jugoslovenske čete ianske spomladi zmagoslavno prelivale svojo kri za osvoboditev onih zapuščenih bratov izpod tujega gospodstva, in da se vkljub vsemu temu in vkljub zgodovinsko-etnografskim dokazom ni kar prisodil slovenski del dežele Jugoslaviji.** Če se pa je že odločila, da dá samoodločbo, bi bila morala biti tudi njena dolžnost, da uredi glasovalni coni o pravičnejšim dejenjem glasovalnih pasov, tako, da ne bi na moji pasu A figurirale tudi izključno nemške občine, kakor zlasti v velikovškem okraju. Za tistim političnо - humanim postopom, ki mu pravijo: prepustitev samoodločbi, **se skriva nepošteno naziranje evropskih velesil o rešitvi malih narodov.**

Z vso pravico pa se lahko vprašujemo: kako je moglo priti do negativnega rezultata pri glasovanju dne 10. t. m.? Tu si treba, razun momentov navedenih v prvem odstavku, predočiti najprej dogodke, ki so se odigravali po razpadu Avstrije. Vsak si je tekom vojne — zlasti v nje drugi polovici, takrat ko je obstajalo življenje iz samih pomanjkanj, nesreč in nesigurnosti, združenih z velikansko draginjo — želel konec onega stanja, ker je pričakoval, čeprav neopravičeno (značilno za človeštvo), da se po vojni kmalu povrnejo stare razmere iz predvojnih časov! Naivno sicer, a resnično. Vidimo pa, da se je po vojni v vseh državah pojavila gospodarska in socijalna kriza, ki je v različnih krajih vsled različnih razmer tudi različno občutna; in povsod vali prebivalstvo krivdo na svojo državo! Tam pa, kjer je nastopila nova država, padajo te obdolžitve na to. Tako je tudi na slovenskem Koroškem. Po razsulu stare monarhije so čez nekaj mesecev vkorakale jugoslovenske čete; uvedla se je nova uprava in z njo je hodilo tudi novo gospodarsko življenje, ki, seveda, ni moglo biti koj iz začetka rožnato; tem manj pa pri Jugoslovenski državi, ki je izpostavljena največji gospodarski krizi, ker Srbija je izšla iz vojne fizično zlomljena; stare avstro-ogrske pokrajine na slovanskem jugu pa so bile itak gospodarsko vedno zanemarjene, v kolikor niso drugače velevali strategični interesi in najpotrebnejši gospodarski stiki z nemško-madžarskimi kraji. Tu je imela nova država skrajno težko stališče. Na vsak način je moralo njeno delovanje iti za tem, da kolikor možno olajša gospodarsko stanje v zasedeni Koroški, kar pa je bilo vedno spojeno z neštetimi težkočami, kajti veliki gospodarski problemi, zlasti dobava gotovih surovin in gotovih živežnih vrst, regulacija valute, vspostava novih industrijskih podjetij, v prvi vrsti tekstilne in kovinske narave: so čakali na rešitev, ozkroma so se le z velikanskimi žrtvami mogli navesti na pot k rešitvi, ker mednarodne trgovske razmere še niso urejene in so verižništvu še vedno vsa vrata odprta in ceste proste. Za preprosto ljudstvo pa je stopnja materijalnega stanja vedno merodajna, zato da se mu prikupi nova vlada. In če je Jugoslavija vsled svojega bogastva mogla popolnoma zadostiti v vprašanju prehrane, ni imela pa potrebne moči v drugih gospodarskih panogah, ker se tvornice in trgovske vezi ne dajo odpreti kar čez noč.

Ako je bil že s tem dan predpogoj za majhno nezadovoljstvo v neprosvetljenem ljudstvu, ki je čutilo le pokrajinsko in je vsled svoje 1000-letne vzgoje le v avstrijski mačehi videlo svojo varuhinjo, tedaj so mogli razni dobromišleni, včasih pa morda tudi neumestni ukrepi jugoslovenske uprave na polju prosvete, obrambe, kulture, jezikovnega vprašanja in notranje politike, le zelo neenako vplivati: radikalne spremembe v teh ozirih so mogle na slovenski strani ojunačiti naše ljudi in ozlovoljiti odpadnike in tujerodce, a so mogle tudi le povečati število onih mnogoštevilnih ljudi, ki so omahljivci. To se je tudi izkazalo, ko se je par mesecev pred glasovanjem odprla demarkacijska črta med obema glasovalnima pasoma in so se potegnile jugoslovenske čete iz zasedenega ozemlja. To dejstvo, ki je slabo učinkovalo na slovenske prebivalce, ker so videli v njem izraz šibkosti države, dočim so začeli Nemci koj na to dvigati svoje nosove in, združeno z nemškimi agitatorji, priposlanimi iz N. Avstrije, posebno iz Nemške Koroške, s smelostjo in brezobzirnostjo, z neštetimi nepoštenimi sredstvi, že skoraj nasilno agitirati za Avstrijo, to dejstvo, pravim, je del slovenskega nezavednega ljudstva, ki se je bilo z novimi razmerami komaj sprijaznilo, spravilo zopet iz ravnotežja. Tudi agitacija s slovenske strani je začela prepozno. Predno se je otvorila demarkacijska črta, bi bilo šlo morda tudi brez velike agitacije in bi bilo izpadlo glasovanje v prid Jugoslaviji; toda potem so bili slovenski **prepošteni** bojevniki nedorasli rafiniranim, že z glasovitih volilnih bojev sem dobro rafiniranemu nemškemu plebiscitnemu delovanju, in so mu — podlegli. A v svoji poštenosti in v svojem optimizmu, ki je bazíral na podatkih iz avstrijske statistike za to ozemlje iz l. 1910. (nekaj nad 50.000 Slovencev nasproti 20.000 Nemcev) ter na gospodarskih prednostih Jugoslavije pred Avstrijo, so pozabljali na čisto realno stran, da so se v zadnjih 10 letih one razmere, ki so bile za Slovence vedno škodonosne in so se kot take tudi sistematično vzdrževale, le poostrile in so se one številke razmahnile mnogo bolj na škodo Jugoslovenov. Le temu velikemu optimizmu je pripisati, da so Slovenci zastali v boju s svojim izumrlim sovražnikom, čeprav so osebe, ki so na čelu slovenske politike, bile manj optimistične in računale celo s samim 51% vseh glasov za Jugoslavijo.

A vse to in pa dejstvo, da so se dali Slovenci oslepariti od Nemcev pri samem činu glasovanja, je v očeh Evrope za Slovence vendarle ubožno spričevalo. Res je, da so sedeli v občinskih glasovalnih komisijah po tríje slovenski in pot rije nemški domačini, prvi večinoma kmetje z nezadostno dozo lastne razsodnosti in nevežbani, ali premalo vežbani v zvijačah takih bojev, ter po lastnem zgledu prezaupljivi v pravičnost in poštenost drugih ljudi, drugi pa večinoma iz inteligentnih krogov, verzirani na vseh poljih agitacije, zlorabljajoč ravno ono zaupljivost poštenih ljudi. Res je tudi, da podrejeni organi plebiscitne komisije niso postopali povsem nepristransko in da je več dokazov o skoro očividnem podpiranju nemške stranke: saj je celo plebiscitna komisija sama s tem, da je otvorila demarkacijsko črto med glasovalnima pasoma ter ukazala umik jugoslovenskih čet, pomogla nemški stvari do napredka. Vendar to ne vpliva na sodbo Evrope o stopnji jugoslovenske moči in zavednosti na Koroškem.

Lahko bi našteli še mnogo drugih manjših in večjih vzrokov, ki so zakrivili neugodni izid plebiscita, toda sedaj ni čas za to, kakor je sploh težavna stvar, presojati zgodovinske dogodke tekom njih aktuelnosti. Treba počakati, da se umakne vse nekoliko v ozadje, da se tudi vse definitivno reši, in šele tedaj, ko naše besede ne morejo več vplivati na škodo tega še sicer ko prej tako živega vprašanja, bomo že lahko sikali po ostalih krivicah in vzrokih zgubljenega boja. Za enkrat smo zopet tam, kjer smo bili: Pas A je zopet zaseden od jugoslovenskih čet, ki so par dni po plebiscitu vkorakale, da ščitijo slovensko prebivalstvo, ker je bilo na življenju in imetju ogroženo od Nemcev in nemčurjev in ker imajo pravico, da zasedejo ozemlje, dokler se definitivno ne prisodi Avstriji; **na drugi strani pa tudi prisoditev Avstriji ni gotova stvar,** ker pariška konferenca, ki bi morala na podlagi plebiscita oficijalno proglasiti pas A kot pripadajoč Avstriji, se najbrže obotavlja, ker mora preštudirati one razne od jugoslovenske strani predložene dokaze o velikih sleparijah in terorju (čujte ironijo: teror manjšine nad večino!) s strani Nemcev pri tehničnih pripravah za glasovanje in pri glasovanju samem. Širijo se glasovi, da utegne mirovna konferenca ravno vsled teh dejstev vendarle prisoditi kakšen del Koroške tudi Jugoslaviji, približno ozemlje južno od Drave, toda verjetnosti ni mnogo. In ravno v tem hipu, ko stoji tako ožna stvar na tehtnici, in ko je le malo izgleda v kak uspeh, ko se torej državi le zapečati blamaža, ki jo je doživela z glasovanjem, se spominjamo one sicer krasne brošure: Slovenski Korotan, ki je izšla spomladi 1919 pred sanžermanskim mirom in ki nosi na naslovni strani ominozen napis: »Ave Wilson, Stovent Carantani morituri te salutant.« Da, da, usodnega poteka zgodovine ne more ustaviti nihče!

Ł. K.

Nemci in donavska konfederacija

Vprašanje spojitve Avstrije z Nemčijo stoji še vedno v Avstriji v ospredju dnevnih razmotrivanj. Revija »Das neue Reich« prinaša v vsaki številki kak donesek k problemu: združitev z Nemčijo ali pa priključitev k podonavski federaciji, ki jo propagira zlasti Francja. Krščanski soc. poslanec dr. Mataja razmotriva v »Münchener Allgem. Rundschau« nepopisno revščino v Avstriji. On upa, da pride čas za spojitev in da se treba na to pripravljati, češ da je donavska federacija pristna francoska misel. Francija je razbila Avstro-Ogrsko na prigovarjanje Jugoslovenov in Čehov, zdaj pa išče nadomestek za staro monarhijo. Njegovo mnenje je, da ni bilo treba razbiti Avstrije, da pa je ravno tako nemožno danes izreči se za donavsko federacijo.

Popolnoma drugo stališče je grofa Voltolinija v krščanskoc. reviji »Das neue Reich« v zadnji številki z dne 15. avgusta. Razlogi, ki jih navaja za podonavsko federacijo so ravno danes, ko smo čuli dr. Beneševe misli, izrednega pomena. Kažejo nam sliko, kako se je brez nas nekaj kuhalo, kar pa zdaj sami iz lastne uvidevnosti na češko pobudo — izvršujemo, ne da bi bili hlapci entente.

Matajevo odklonilno in Voltolinijevo pritrdilno stališče je bilo gotovo dano, še predno so boljševiki zrabljali versailleško pogodbo do temeljev. Pod naslovom: »Kaj se zamolčuje avstrijskemu ljudstvu?« izvaja Voltolini sledeče:

O spojitvi z Nemčijo vladajo v Avstriji še vedno popolnoma nejasni pojmi. Zdi se, kakor da nima nihče dovolj poguma in bi avstrijskemu ljudstvu končno vendarle enkrat nakil čisto resnico, da se pri sedanji razporeditvi politične moči ne da združitev izvesti in da pri tem tudi ostane. Toda v Avstriji niso samo zamolčali pravih dejstev, nego so se potom časopisja dejotva naravnost potvorila. Nepotrebno je spominjati na to, da so si v tem plemenitem stremljenju podali socijalisti in Vsenemci roke. Dočim hočejo prvi potom združitve utrditi svojo gospodovalno moč, ker bi se spojili s sorodno vladajočo stranko v Nemčiji, delajo Vsenemci svojo propagando glede združitve kar na povelje iz Berlina, kjer hočejo izrabiti idealizem tolikerih »neumnih Avstrijcev« s tem, da jih uporabijo kot »nadomestek« za izgubljene pokrajine na vzhodu in zapadu.

Ententa da je vsenemško igro že davno spregledala. Pred nedavnim časom je pisal najrazširnejši švicarski list »Neue Zür. Zeitung«: »Kar je Nemčija izgubila v vojni, ko le kraji z deloma prav neljubim prebivalstvom: na vzhodu Poljaki, na zapadu pa Valonci, Alzačani, Lotringijci. Nasprotno pa je pokrajina med Bodensee in Litvo s svojimi dobrosrčnimi prebivalci prav udoben nadomestek.« More pa li kdo v Avstriji resno verjeti, da ne bo ententa, ki je ravno z vojsko hotela zmanjšati moč Nemčije, preprečila to nadomestilno politiko?

Oficijalno stališče entente v vprašanju spojitve je znano: ona vstraja trdno pri členih versailleske in saintgermainske pogodbe, ki spojitev absolutno prepovedujeta.

Toda — pravijo propagatorji za združitev — ententa ne vstraja pri črki in se bo že dalo z njo govoriti. A ravno to da je največja laž, ki jo širijo med avstrijskim ljudstvom. Ententa ima **prevelike gospodarske interese,** nego da bi kdaj sploh mogla dovoliti združitev. Njeno stališče da je tako, da more Avstrijcem, če potrebujejo zaslombo v velikem gospodarskem območju, le-to nuditi samo v podonavski konfederaciji naslednstvenih držav. Tudi s te strani puste avstrijsko ljudstvo v temi, zakriva se mu, da je donavska konfederacja trdna točka v celotni ententni politiki in da je doslej ovirala njeno udejstvitev edinole odpor Češkoslovaške. Danes pa, ko Češka vobče kaže, da hoče v marsičem hoditi povsem svojo pot in se s velikimi koraki bliža boljševizmu, so prišli v Parizu do nazora, da bi dosegla svoj namen tudi avstrijsko-ogrsko-jugoslovenska konfederacija. Še pred nekaj tedni je senator Imbart de la Tour točno označil ob priliki ratifikacije saintgermainske mirovne pogodbe v obširnem poročilu vso politiko entente in posebno še Francije glede vprašanja obdonavskih držav. Tudi tu se glasita oba vodilna nagiba: absolutna prepoved pridružitve Nemčiji in ustvaritev podonavske zveze.

To je isto, kar je naglasil v zbornici Margaine in kar dan na dan vsi pariški listi (Temps, Journal des Débats 28. maja, L' Eclair 27. maja) ponavljajo! Nasproti temu pa kažejo oni, ki se poteguje jo za združitev, na Anglijo in Italijo. Kar se tiče Italije, je to tudi resnično. Italija podpira stremljenje po združitvi ter pobija podonavsko konfederacijo in sicer samo ona v celi ententi ter v največjem nasprotju proti Franciji, Angliji in Ameriki. (Le Democrate 9. maja). Kratkovidni politiki hočejo v tem videti neko dobrohotnost Italije do Avstrije, toda nič ni bolj pogrešeno nego tak sanjavi optimizem. Italija zagovarja združitev samo iz golega »sacro egoismo«. Pred vsem hoče imeti skupno mejo z Nemčijo na Brenerju. Italija zato išče zvezo z Nemčijo, ta pa bo lepo priliko, da vendar končno dobi enega zaveznika, gotovo izrabila in Italiji šla na roko, kjerkoli bo le mogla. Pri tem načrtu bo končno veljavno žrtvovana južna Tirolska. Zakaj Nemčija gotovo ne bo dregnila svojega zaveznika pod nos s tem, da bi zahtevala povrnitev ozemlja, ki je bilo zadnja desetletja sen italijanskih nacijonalcev. **Tembolj pa se boji Italija podonavske konfederacije.** Zakaj ta ne bi bila samo silna zapora med Italijo in Nemčijo, ampak bi tudi, za slučaj, da bi prišlo do zveze med Italijo in Nemčijo, ne pustila južnotirolskega vprašanja nikdar v miru, to pa že radi direktne poti iz Pariza črez Ariberg-Brenner-Pustertal v Jugoslavijo. Podonavska konfederacija bi pa tvorila tudi za jugoslovenske luke močno zaledje in bi zato tudi njegovo moč ob Adriji zelo okrepila, med tem ko smatra, kakor znano, Italija Adrijo za mare nostrum.

Kako pa nastopa Anglija v avstrijskem problemu? Ravno v tem pogledu da je bilo avstrijsko prebivalstvo najmanj pošteno poučeno. Naj izpriča članek v »Reviero«, ki ga je prinesla v prestavi »Ostschweiz«. Glasi se:

»Mir v Saint-Germainu je Avstrijcem natančno predpisal njihovo mesto. Ostati morajo država zase in se ne smejo združiti z Nemčijo, seveda jim je pripuščeno, da se z naslednstvenimi državami habsburške monarhije gospodarsko tesneje združijo. Dasi vsi gospodarski pogoji Avstrijo nujno silijo na to pot in bi ostale naslednstvene države gospodarsko unijo v lastnem interesu pozdravile, škili Avstrija samo proti Nemčiji. Ker je mirovna pogodba Avstrije popolnoma prepovedala, spojiti se z Nemčijo, zato hočejo zdaj poedine kronovine obiti besedilo mirovne pogodbe.

Naj li dopustimo, da zavlada Nemčija nad vsem prometom med vzhodno in zapadno Evropo? To pa bi se zgodilo, če bi dobila Nemčija Tirolsko in zgornji tek Donave v svoje roke. Rekel pa bi kdo, da bi ostala potem še zveza preko gornje Italije. Toda ta zveza je neugodna in tvori prevelik ovinek.

Nemčija ne sme pod nobenim pogojem zavladati nad arlberško črto, ki se vleče od Buchsa ob švicarski meji preko Inomosta na Solnograško in na Dunaj. Če im a Nemčija v rokah to veliko zapadno vzhodno zvezo, potem bi bili zavezniki v prometno političnem oziru na novo od nje odvisni.

Kake važnosti pa je, da do tega ne pride, se je pokazalo nedavno pri pogajanjih o orient-expressu, ko je Nemčija delala sitnosti radi možnje preko Stuttgarta in Monakovega. Če bi imela Nemčija v oblasti arlberško črto, kar bi bilo gotovo dejstvo, če bi se Avstrija ali vsaj samo Tirolska pritegnila Nemčiji, potem bi se morala Evropa ukloniti volji Nemčije.

Nasprotno je absolutno potrebno, da Nemčija ne dobi v obrat vse gornje Donave. V rokah Nemčije do ogrske meje bi nudila Donava le-tej gospodarsko pomoč, proti kateri bi vse plovitvene določbe prav nič ne pomenjale.

Danes poseduje Nemčija od plovne Donave samo nepomembni košček od Regensburga do Pasave. In vendar se je vila pred vojno nemška zastava na Donavi do Braile in Galaca. Kako pa bi šele izrabila Donavo Nemčija, če bi bila v njenem območju od Pasave do Litve, če bi mogla preustvariti Dunaj v pristanišče za vso svojo vzhodno trgovino. Ponovil bi se tako trgovski program s smerjo od Berlina do Bagdada, če bi Nemčija imela Donavo v svoji oblasti.

Zato treba Avstrijo rešiti pogina, ki ji preti, če ostane sama zase, treba jo je spraviti na tisto pot, ki je za zaveznike edino sprejemljiva; treba je usvariti gospodarsko obdonavsko konfederacijo.

Ako bi to opustili in posamne nasledstvene države prepustili svoji usodi, potem bi se pobalkanila Evropa notri do srca. Nasprotno pa bi konfederacija nasprotja izravnala in blažilno vplivala. Nikogar se seve ne sme k temu siliti, toda če so nekatere države pripravljene za tak načrt, potem bo kmalu »sacro egoismo« pri drugih povzročil, da se pridružijo.

Samo po tej poti morejo pregnati zavezniki misel Avstrije o spojitvi z Nemčijo in se izogniti vsem iz nje izvirajočim nevarnostim. Samo na ta način se da zagotoviti v srcu Evrope tak »mirni razvoj, ki je po volji in načelih zaveznikov docela zajamčen.«

Tudi izjave Asquitha v Central Hallu v Londonu 22. maja, v katerih je odločno zahteval donavsko konfederacijo kot edini izhod za ozdravitev nasledstvenih držav, so ostale v Avstriji neznane. Isto velja o članku Lazarja Weilerja v »Figaro« 11. junija, kjer enako obravnava politiko entente napram nasledstvenim državam. Pred kratkim pa je naglasil vpliven angleški finančnik stališče entente v vprašanju kredita, češ, da hočejo dovoliti kredit le samostojni Avstriji, nikdar pa ne državi, ki bi imela tako malo samozavesti, da bi hotela postati provinca sosednje države, ki je ž njo že od nekdaj slabo ravnala.

O bistvu vprašanja samega, tikajočega se združitve z Nemčijo, se da misliti tako ali tako, toda nismo li Nemci danes dalje od združitve, kot smo bili kdaj prej, če pomislimo na milijone rojakov pod češko, rumunsko, jugoslovensko, poljsko, letsko, estniško, litvinsko, italijansko in francosko vlado? Zdaj gotovo ni časa za to, da se lovimo za ideali, ki so nedosegljivi in donašajo Avstrijcem, če trdovratno zasledujejo svoje cilje, samo antipatije po vsem svetu!

Voltonijev članek je sicer izboren, a še nedostaten komentar k misiji in besedam dr. Beneša v Belgradu.

Pripominjamo le še to, da je pred odhodom imel v Pragi posvet z avstrijskim zunanjim ministrom dr. Rennerjem, s katerim sta se razgovarjala o bistveno istih stvareh. Prav tako pravi neka vest, da se je Tusar na Dunaju posvetoval z Rennerjem in da čaka Avstrija samo na uspeh v Belgradu in Bukareštu.

Pridenimo še značilno izjavo bolgarskega min. predsednika dr. Stambulinskega, češ, da veruje v sporazum s sosedi in v revizijo za Bolgarje najtežjih mirovnih toček. »Prepričan sem,« je rekel, »da skleno Rumunija z nami prijateljsko zvezo. Vem, da je sedanji rumunski ministrski predsednik Avarescu za prijateljske stike z Bolgarijo. Nameravam posetiti po ratifikaciji mirovne pogodbe London, potem obiščem Belgrad in Bukarešt, in nikar se ne čudite, ako se sestanem prej ali slej z Venizelosom.«

Pot dr. Beneša v Bukarešt po bolgarskem obisku in besede bolgarskega ministrskega predsednika kažejo, da se odpirajo vrata sporazuma vseh balkanskih malih držav, čuteč h, da si morajo same zajamčiti potom nove balkanske zveze — miren in varen razvoj.

Narod ne — spavaj!

(Dopis iz Istre.)

Jesenski dnevi so. Goste megle zakrivajo često krajino. Noči so so podaljšale. Delo na polju jenjava postopno. Lastavice so se preselile v toplejo kraje. Občutiti je hladni pih severnjaka. Poljski pridelki so pobrani in pospravljeni, da bodo služili rodbinam v prehrano.

Došel pa je najprimerneji čas, da si ljudstvo preskrbi tudi duševne hrane. Podnevi se bavijo ljudje z delom na polju. Ker pa je po vseh navada, da v večer ljudje prebijajo par ur tu ali tam, da jim čas ložje mineva, bo pač najkoristneje, ako preživljajo te ure v dobri družbi.

Čas je sedaj, da se vaške čitalnice vzbude iz spanja, a žnjimi tudi knjižnice. Istotako je sedaj najprimerneji čas tudi za pevska društva, da izgladijo stare in se nauče novih pesmi. Res je, da marsikako društvo spava sladko spanje. Nekatera po — zaslugi kakega, od vlade narinjenega komisarja, a proti volji ljudstva. Nekaj sličnega se je dogodilo tudi pevskemu društvu »Gorska Vila« v Podgradu. To društvo je imelo par vaj, dokler mu niso nekega dne — do nadaljnje odredbe zabranili tudi vaje. Tako odredbe trajajo navadno po več dni, mesecev — a v marsikaterem slučaju od prvih dni zasedbe, pa — do danes!! Čeprav veljajo še stari zakoni, po katerih so imela društva pravico do obstanka. Razen Podgrada — kdo bi vedel, koliko društev je zadela slična usoda?! No, naj se oživi zopet vsaj tisto, kar se more!

Mnogi porečejo, da to bi se dalo tudi storiti, ali med ljudstvom da ni oseb, ki se razumejo v to, z druge strani pa tožijo radi pomanjkanja inteligencije. To ne odgovarja resnici nikakor. Voditi more društvo tudi kmet, poljedelec, krojač itd. Od druge strani porečejo zopet, da je posebno težko s petjem — brez učitelja. Tudi temu se da priti v okom. V tistih vaseh, kjer so obstojala pevska drutva pred vojno, je več starejih pevcev. Ti naj uče mlajše poznane jim pesmi v svojem glasu: eden v tenorju, drugi v basu itd. V isti čas naj kdo poučuje tudi note. Ako kako tako društvo pova kakih deset pesmi, je dovolj in pohvalno. V slučaju, da ni v selu sposobnejih pevcev — in to velja posebno za spodnji del Istre — je pa kak mladenič, ki se je v vojni naučil na uho več slovanskih pesmi, pak naj poučuje na uho, samo, da se med naše ljudstvo ne uvajajo tuje, nemoralične pesmi, ki zastrupljajo našo mladino.

Po uničenju »Pučkega Prijatelja«, ne vemo, kako gre z omladinskimi društvi v okraju pazinskem, dočim se glede naše glasbe dozdeva, da je glasbeno društvo »Sokol« v Buzetu zadnjo, a proti južnemu delu Istre menda nima drugega. To velja tudi za pevska društva. »Pučkega prijatelja« omenjam zato, ker nam je donašal opisane vse tuge in nevolje naše istrske raje, nadejam se pa, da ga bomo zopet skoro videli. (Da, že te dni; izhajal bo v Trstu. Prip. ured.)

Kar se tiče Goričanov, pa se jim mora človek res diviti. Vsako toliko se oglaša kako obnovljeno društvo, ki daje kako vspelo pevsko prireditev.

Mimogrede omenjam, da bi morala biti pevska društva iz vsega Primorja v nekem stiku med seboj ter si vzajemno izposojevati partiture in druge potrebne predmete. Kar pa se tiče glaseb — ker je dandanes težko radi troškov, in so na drugi strani občuti tudi pomanjkanje naših učiteljev glasbe — ali ne bi bilo primerno, da se združijo dve tri glasbe, ki si niso preveč oddaljeno, ter da si najdejo skupnega učitelja?

Ko že pišem o tem, mi je v dolžnost, da omenjam glede izbiranja skladeb, naj se naše glasbe drže tiste znane tuje spoštuj, a s svojim se ponašaj! Rabijo naj naše skladbo, ne pa, da svirajo kakršnesibodi tuje in narodu nepoznane skladbe, primerne za plesanje »la mossa«. Glasbena društva morajo biti nekaj vzvišenega, pak ne smejo gledati vedno samo na materijalno stran. Naš glasbenik je navadno žrtev, ker mu ne more nikdo poplačati truda in izgube noči pri zahajanju na vaje in sličnega. Ali, ta požrtvovalnost se mu bo priznavala, če se bo vsikdar kazal narodnega, a ne plačanega godca. To sem napisal, da opozarjam, ne pa, da bi žalil to ali ono glasbo.

Kjer so nekdaj obstajala tamburaška društva, potrudite se, da jih oživite zopet. Zopet poreče ta ali oni, da ni učiteljev. Nič za to. Ponavljajte komade dva-tri-štirikrat, a to naj vodi kak stareji tamburaš, pak pojde.

Pevska in glasbena društva so zelo potrebna, da prirejajo ob praznikih izlete v bližnja sela. In če so društva tudi tam, naj vračajo to. Na ta način so ljudje spoznavalo, bodo opozarjala drugo drugo na pogreške, pak ne bo treba »posebnega dovoljenja« za obiske v drugih vaseh. Žalibog, da je tudi takih slučajev, ko kak mladenič gre snubit v bližje selo, a ga tamošnji tako namlatijo, da mu ostane v spominu leta in leta in da pripoveduje o tem ob raznih prilikah tudi svojim otrokom. To poraja samo mržnjo proti drugi vasi.

Kar se tiče čitalnic, ni prav, da služijo za igro na karte, ali morda celo »more« ter da se tja donaša vino, čemur je včasih posledica ta, da prihaja do pretepov. Čitalnica je ustanova, do katere mora imeti spoštovanje vsakdo. Knjižnice bodo odslej ložje delile knjige ljudstvu na deželi. Razume se, da ni prav in pošteno od naših ljudi, če pokvarjajo knjige, ali jih celo pridržujejo in ne vračajo.

Kjer le možno, naj se prirejajo predavanja o gospodarstvu in drugih, za narod koristnih stvareh; ali pa da se vsaj članki v časopisih, tičoči se gospodarstva, čitajo ljudem na glas in da se tudi razpravlja o tem.

Hotel sem omeniti še nečesa. Naš narod v Primorju je imel od nekdaj med vsemi društvi, najmanje pogrebnih in gasilskih. Kar se tiče teh poslednjih, se poreče, da orodje stane ogromno v sedanjem času. Tudi to je res. Nu, treba se zadovoljiti tudi z manjim ako ni drugega. Vsako večе selo bi moralo imeti po dve dobri brizgalnici in po nekoliko mož, ki bi znali to rabiti in upravljati.

Pogrebnih društev imamo tudi jako malo. Po naših selih ne treba bogve kakih društev; ne treba tu ne vozov, ne luksusa. Treba pa nekoliko sloge. Poznam selo, kjer obstoji tako društvo že 30 let, a vodi jo neki požrtvovalen in nepismen starec. Člani so vsi prebivalci one vasi, pa tudi pravila so lahka. To je takole! Nekdo je umrl. Čim je znana ura pogreba, se sporoči to onemu starcu. Pa gre po vrsti k štirim rodbinam, ki morajo preskrbeti nosače, a dve kopača na grobju. Ker dela to eden za drugega, ne treba nikakega plačevanja ali prosjačenja od strani rodbine umrlega. Ali ne bi bilo koristno, če bi imeli taka društva po vseh naših selih?!

Bratje! Vse, vse to naj se ustanovlja, kjer je le možno, pa naj se je pred vojno tudi nazivalo »liberalno«, ali »klerikalno« društvo. Vse to nam je milo, samo da je — naše, da je jugoslovensko.

Priznavam, da pride temu ali onemu - ko bo čital, kar sem napisal — na misel.... zabrana od strani oblasti. Tudi ta ima prav. Ali — mi imamo svoje domače ognjišče. Povsod je običaj, da se mladina po zimi bolj zbira v eni, nego v drugi hiši. Tu se more preprevati in čitati in slično. Star običaj je, da ali babica, ali ded, ali kdo drugi stareji pripovedujejo potomcem ravno pri ognjišču svoje doživljaje, a pri tem prihajajo neredko na vrsto tudi pripovedke in pesmi o Kraljeviču Marku, pa tudi druge pesmi, ki jih ljudstvo pozna. **Tega našega ognjišča nam ne more zabraniti nikdo, dokler nam naše jugoslovenske matere porajajo sinove in hčeri. Zato naj nam bo ognjišče sveto, ki naj nam nadomestuje društva,** kjer se nam ta kratijo! In ti narod moj — ne spavaj!

Smiljan.

Jadransko vprašanje

Pogajanja se bodo vršila v Isoli Belli?

ZAGREB, 23. »Riječ« javlja: Jugoslovenski in italijanski delegati se snidejo v Isoli Belli na komskem jezeru. Jugoslovenski delegati so pripravljeni za odhod in čakajo samo, da jih italijanska vlada povabi, kar se še ni zgodilo očitno radi težavnega notranjega položaja v Italiji. Kar se da soditi, je potovanje delegatov odloženo na dva ali tri dni.

Koroška

Jugoslovenske čete na Koroškem

LJUBLJANA, 23. Jugoslovenske čete plebiscitnega ozemlja niso zapustile.

AVSTRIJA PREVZAME V NOVEMBRU UPRAVO PASA A?

CELOVEC, 23. Dunajski Korrespondenzbureau javlja, da prevzame definitivno avstrijska vlada upravo prvega koroškega pasa najbrže v prvi polovici meseca novembra. (Stefani.)

SLOVANSKI SVET

Poljaki in mala entente

(Interview z dr. Benešem.)

»Riječ Srba, Hrvata in Slovenaca« prinaša razgovor svojega dopisnika iz Češkoslovaške s češkim zunanjim ministrom dr. Benešem zlasti glede vprašanja Male entente in razmerja te zveze in sosedov. Dr. Beneš je v tem svojem razgovoru izjavil v poglavitnih potezah približno to-le:

»V kolikor sem se mogel prepričati, je v delu slovenskega časopisja izražena neka bojazen in sumnja glede Male entente, zlasti, kar se tiče njenega razmerja napram sosedom. V nekem zagrebškem časopisu so naglašali celo v preveliki meri tendencijozne vesti, ki so prišle z Dunaja in Budimpešte ter imajo za predmet zlasti razmerje Male entente napram tema dvema državama. Iz teh tendencijoznih vesti, ki se jim je pripisovala mnogo prevelika važnost, so potem pr[illegible] listi do napačnih zaključkov. Listi so sklepali iz teh vesti, da ima Mala ententa nekako ostrino proti Poljski. To je pogrešek. V ničemur ni bila naperjena Mala entente proti Poljski in tudi danes ne more biti naperjena proti naši sosedi. V ostalem pa je to odvisno od Poljakov samih. Razume se, da nikdo ne mara ščuvati Poljakov proti Madžarom; to je stvar Poljakov in Madžarov samih, da si ustvarijo medsebojne odnošaje, kakor jim kaže. Resnica pa je, da se strinja ta naša država in Jugoslovenska država v premnogih interesih popolnoma in da se poskusi oživeti zvezo med Madžari in Poljaki protivni tem našim interesom. Razumljivo je, da bomo vedno naglašali potrebo prijateljskih stikov s Poljsko. Toda istočasno potrebno je, da bodo Poljaki na čistem, da njih prijateljski odnošaji napram Češkoslovaški in Jugoslaviji logično vodijo za seboj zahtevo, da se popolnoma odpovedo odnošajem napram Madžarski, ki bi bili tema dvema državama opasni.

Našlo so se pri Poljakih pa še drugi ugovori, tako zlasti, da je Češkoslovaška država v Mali ententi kontrahent manjše vrednosti, ker je njena uprava v kaosu in njena armada slabotna in nemočna.

Nočem z nikomur polemizirati, pravim pa, da naj pridejo naši neprijatelji k nam, da se prepričajo o konsolidaciji naše države.

Kar se tiče Bolgarske, bi bilo po mojem mnenju zelo važno za Jugoslovene in za vso iztočno Evropo, če bi prišli z Bolgari čimprej do skupnega dela in do sodelovanja v najširšem zmislu. Češkoslovaška je na tem vprašanju mnogo manj interesirana, nego Jugoslavija in Romunska. Potrebno pa je, da se dosedaj še sporna in nerešena vprašanja najpreje rešijo med najožjimi interesenti samimi, a pridemo tako do spoznanja, pod kakimi okolnostmi in pod kakimi pogoji je to skupno delo mogoče. Češkoslovaška republika noče biti lojalna napram vsem svojim zaveznikom in ne išče poti mimo njih. Sama je pripravljena pospešiti to delo in to stori tudi, če bo potrebno; pri tem pa Češkoslovaški republiki niti na misel ne prihaja, da bi se vtikala v stvari svojih zaveznikov in da bi hotela tudi samo vplivati na nje.

Značaj Male entente je tak, kakršen pod sedanjimi okolnostmi mora biti, ker je izključeno, da bi obstojala v Evropi kaka druga zveza, kakor samo defenzivna. Poleg tega pa je ena kardinalnih zahtev vseh držav Male entente, da se hoče in mora boriti za to, da se pogodbe med narodi tudi izpolnijo.

Konec Poljsko - ruskih bojev

VARŠAVA, 22. Poročilo poljskega generalnega štaba z dne 20. t. m.: 18. okt. opolnoči so se ustavile vojne operacije na vsej fronti. Črta premirja gre skozi Stusk - Grobowo - Kapcewicze - Olewsk - Derewnijo; ti kraji so v naših rokah.

Litavsko vprašanje

VARŠAVA, 22. 18. t. m. je dospela semkaj francosko - angleška nota, ki obravnava vprašanje Vilne. Poljska vlada je na to noto že odgovorila in izjavila, da stoji tudi ona na stališču samoodločbe vilnskega prebivalstva.

VARŠAVA, 22. V guberniji Kovno se je razglasila splošna mobilizacija vseh za vojno sposobnih mož. Iz Varšave je odšla komisija v Suwalki, kjer se bodo vršila končna pogajanja o zapadno - litavski meji.

Vprašanje Gdanskega

VARŠAVA, 22. Tukajšnji listi javljajo, da poljska vlada ni potrdila zaključkov pogajanj, ki jih je vodil Paderevski 18. in 19. t. m. v Parizu o gdanskem vprašanju, ker se zadovolji s priznanimi koncesijami. Paderevski bo najbrže odpoklican iz Pariza.

Kerenski o ruskem položaju

BERN, 23. Kerenski, ki se nahaja že teden dni v Pragi, je izrazil poročevalcu lista »Journal de Geneve« svoje mnenje glede sedanje boljševiške vladavine in razjasnil tudi druga vprašanja, ki se tičejo najbližje bodočnosti ruske države.

»Boljševiška vladavina«, pravi Kerenski, »je na tem, da likvidira. Kmetje in delavci se danes popolnoma zavedajo, kaj je boljševizem. Med moskovskimi samodržci in delovnimi sloji je sleherna vez pretrgana. Ljudski komisarji niso bili zmožni, da bi organizirali gospodarsko življenje v državi. Ustvarili niso ničesar. Tri leta so živeli z bogatstvi, ki jih je zapustila stara ruska vladavina, danes pa so stari viri izčrpani in zavladala je v državi pravcata gospodarska anarhija. Iz verodostojnih in soglašajočih virov vemo, da se je v vseh gubernijah ali že dvignilo kmetsko ljudstvo proti trinoštvu ljudskih komisarjev, ali pa je na tem, da se dvigne. Žal, da protirevolucija ne more enotno nastopati. Ker operirajo protiboljševiki posamično, njihovi uspehi niso taki, kakoršni bi se pričakovali. Prevzem oblasti, pomankanje stikov med mesti to dejalo, to sta glavna vzroka, da se ruski narod ne more ujediniti v skupnem nastopu proti skupnemu sovražniku. To je vprašanje časa in organizacije. Vse kaže, da propade vladavina ljudskih komisarjev v najbližji bodočnosti. Nočem reči, v nekaj tednih ali mesecih. Iluzije in prenapete nade ne hasnejo. Caristična struja je računala s splošno kmetsko vstajo, po mojem mnenju se bo ljudsko gibanje polagoma razvijalo. Likvidacija boljševizma bo trajala delj, nego bi kdo pričakoval. Nevarnosti so neštete, pot je dolga in težka, ena stvar pa je gotova: ljudske mase so zrele za to nalogo.«

O rusko - poljskem miru, pravi Kerenski, da ne bo trajen: »Normalni odnošaji med Rusijo in Poljsko ne bodo možni dotlej, dokler Poljska ne zapopade, da njene imperijalistične sanje izpodkopujejo obstoj poljske države same.

Ko enkrat nastopi na Ruskem zopet resnično demokratična in energična vlada, bodo vse te pogodbe, ki so bile sklenjene v imenu Rusije, počenši z moskovsko do krimske, razveljavljene in nične. Za države, ki podpisujejo slične pogodbe, bi bilo koristno, ako bi malo pomislile.«

Na vprašanje, ali rabi Rusija tuje pomoči, da se reši boljševizma, je odgovoril Kerenski: »Mi se zanašamo na ruski narod, in mislim, da to zadostuje. Ne rabimo nikakoršne zaslombe; dovolj nas je. Sicer pa, so že kedaj kateremu narodu tuji bajoneti izvojevali svobodo? Ruski narod bo sam uredil svoj obstoj. Moti se, kdor misli, da manjka ruskemu narodu volja, da bi uničil samodržtvo ljudskih komisarjev. Ako bi bilo to res, bi ne bilo treba boljševikom odstraniti splošne volilne pravice. Zgodovina zadnjih treh let je zgodovina dolgega ljutega boja ruskega naroda proti svojim tlačiteljem. Ni je pokrajine v Rusiji, kjer bi ne bil narod vstal proti sedanji oblasti. Sedanja vladavina pomeni meščansko vojno. Posledno moramo udušiti, da pridemo do vladavine, ki nam bo jamčila za mir in delo v notranjosti in za pravico.«

Nov Wrangljov uspeh

LONDON. 22. Iz Carigrada poročajo, da je general Wrangl s svojo armado vnovič dosegel pomenljiv uspeh o priliki bojev ob spodnjem Dnjepru. Njegova armada je popolnoma razpršila močan napadalni oddelek rdeče vojske. Wrangl je ujel 15.000 Rusov in zaplenil 27 topov.

Veliki kmečki upori v Rusiji

LONDON, 22. Vesti iz Moskve javljajo, da so oboroženi kmetje napadli Nižji Novgorod ter odstavili sovjete. Sovjetske komisarje so obesili. Mesto so oplenili. Javljajo, da se sovjetske čete približujejo mestu. Toda 70.000 dobro oboroženih kmetov je odločeno na odpor in trdno veruje v zmago. Režim kmetov je ravno tako krut kot boljševiški. V enem dnevu so izvršili 700 smrtnih obsodb. Tudi v seraovskem okraju so se kmetje izjavili proti Ljeninu in sovjetom ter spodili vlado.

Boljševiški komisarji spravljajo svoj denar na varno

CURIH, 23. Nemški listi posnemljejo po listu »Sowoshia«, da prehajajo boljševiški komisarji v velikem številu čez finlandsko mejo in prenašajo velikanske svote denarja in dragocenosti. To so ljudje komunistične vlade, ki spravljajo svoje premoženje na varno. Znani dr. Petel in njegova sodružica Krause sta odpotovala na Nemško.

Nevtralnost čeških strokovnih organizacij

PRAGA, 22. Kakor poroča »Pravo Lidu«, je imel poizkus strokovnih organizacij, posredovati med desničarskimi socijalisti in komunisti in zlasti varovati osnove strokovnih organizacij, ta-le uspeh: obe stranki se strinjate v tem, da se osnove strokovnih organizacij ne omenjajo v prepiru med socijalnimi demokrati in komunisti.

Grško - Bolgarsko zbližanje

FRANKFURT, 22. »Manchester Guardian« javlja, da se Bolgarija in Grška približujeta in da boste baje vstopili v Malo entento. Po odstranitvi poljsko - čeških diferencij bo tudi Poljska vstopila v Malo entento, da celo Avstrija. Samo Madžarska ne vstopi, dokler vlada tam reakcija.

Razne brzojavne vesti

Lloyd George odstopi?

BEROLIN, 23. Kakor javljajo iz Pariza, se bavi »Echo de Pariz« z možnostjo odstopa Lloyd Georgea. List javlja, da se je lord Grey izrazil, da bi eventuelno prevzel ministrsko predsedništvo.

Carjski župan

LONDON, 22. Stanje corškega župana Swineya je brezupno. Danes je 70. dan, odkar ni zavžil nobene hrane. Ker noče zavžiti od zdravnikov predpisani citronin sok, postaja skorbut čimdalje hujši.

Bil za uvedbo strogih ukrepov

LONDON, 22. Danes je bil predložen dolnji zbornici bill, ki predvideva uvedbo eventualnih izjemnih ukrepov, kar pomenja vzpostavitev posebnih ukrepov iz vojnega časa.

Nemčija izroča vojni materijal

LONDON, 22. Iz statističnih podatkov do 15. t. m. se ugotavlja, da se nadaljuje izročanje vojenga materijala s strani Nemčije na zadovoljiv način.

Svet Zveze narodov se bavi s proračunom, z manjšinami in z gdansko - poljskih dogovorom

BRUSELJ, 22. Svet Zveze narodov se je danes bavil z vprašanji o proračunu in o manjšinah. Ker je sporočilo načrta za dogovor med Poljsko in mestom Gdanskim povzročilo razne težkoče, se smatra, da se omenjeni dogovor ne bo ratificiral jutri.

Revolucijonarni nemiri v Atenah

PARIZ, 22. Bivši grški ministrski predsednik Gunaris, eden prvih pristašev kralja Konstantina, je dospel iz Švice v Atene. Pri njegovem prihodu je došlo do nepopisnih scen. Na tisoče ljudstva ga je burno pozdravljalo z vzkliki: »Živijo Konstantin! Doli z Venizelosom!« Pristaši Venizelosa pa so vpili »Živijo Republika!« Množica je več sto pristašev Venizelosa vrgla v morje. Dospelo vojaštvo ni hotelo streljati. Poskus množice, dobiti Venizelosa v roke, se ni posrečil.

Kandidati za grški prestol.

PARIZ, 22. Kralj Konstantin je poslal listu »Petit Parisien« nastopno brzojavko: Sedaj ne bi sprejel regentstva. Moji nazori so isti, kakor oni mojega naroda. — »Excelsior« meni, da zaščitne države nameravajo posaditi na prestol belgijskega princa Karla, drugega sina kralja Alberta, ako bi preminul kralj Aleksander.

Kandidati za madžarski prestol

BUDIMPEŠTA, 22. »Daily Telegraph« prinaša vest, da prihajata v poštev za madžarski prestol eden skandinavskih princev in pa drugi sin belgijskega kralja. Budimpeštanski politični krogi izjavljajo, da je ta vest gola izmišljotina. Situacija glede madžarskega prestola se je že toliko izčistila, da so se ustvarile tri skupine in sicer legitimist, ki so za Karla, nadvojvode Jožefa skupna in skupina, ki propagira personalno unijo z Romunsko. Vse druge vesti so izmišljene.

Oddaja premoženja na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 22. Finančni minister je izjavil poročevalcu lista »Pesti Naplo«, da je sicer nameravana enkratna oddaja premoženja, vendar pa se še ne more vedeti, kedaj se bo izvršila.

Ostavka socijalističnih državnih tajnikov in podtajnikov

DUNAJ, 22. Vsled sklepa socijalistične frakcije so podali socijalistični tajniki in podtajniki predsedniku Seitzu svoje demisije, katere so bile sprejete. Predsedniku kabinetnega odbora se je poveril interim za vnanje zadeve, državnemu tajniku Breiskyju interim za vojaške posle in državnemu tajniku Hiemlu interim za socijalno skrbstvo.

Avstrijski proračun za finančno leto 1920 - 1921

DUNAJ, 22. Avstrijski proračun za finančno leto 1920 - 1921 ceni stroške na 33.194 milijonov kron, dohodke pa na 20.685 milijonov kron; deficit znaša torej 12.509 milijonov kron. Izdatki v prid socijalnim ustanovam se cenijo na 14.948 milijonov kron, od katerih odpade 7132 milijonov za prehrano.

Zborovanje avstrijskih socijalistov

DUNAJ, 22. Avstrijska soc. dem. stranka je vpoklicala za 15. nov. izvanredno strankino zborovanje, ki se bo vršilo na Dunaju.

Boroevićevo truplo prepeljejo na Dunaj

DUNAJ, 22. Kakor poroča »Reichpost«, bodo Boroevića dne 26. t. m. svečano prepeljali iz Celovca na Dunaj in ga položili v častni grob na centralnem pokopališču.

Zblaznel obtoženec

INOMOST, 23. Danes zjutraj je med sodno obravnavo hipoma zblaznel obtoženec, zaklal z nožem sodnika, težko ranil državnega pravdnika in žensko, ki ga je obtožila. Ženska je umrla med potjo, ko so jo prepeljali v bolnišnico. Obtoženec je porabil zmešnjavo, da je ušel.

Domače vesti

Sumljivi znaki. Te dni so se širile v italijanski javnosti neke vesti, da se — pod zaščito neke zelo visoko stoječe osebe — **pripravlja veliko gibanje v Italiji za strmoglavljenje vlade in za uvedbo vojaške diktature, ker le ta da more vzpostaviti red v kraljestvu in izsiliti spoštovanje pred avtoriteto.** Tej vesti se sedaj sicer odločno oporeka, označujoč kot fantazijo. Verujmo. Ali znamenja se vendar pojavljajo, ko kažejo, da si visoki vojaški krogi hočejo prisvajati velikega vpliva na razvoj italijanske notranje in vnanje politike. Agencija Volta javlja n. pr. iz oficijoznega vira, da se je te dni mudil v Rimu general Caviglia in da je v razgovoru z raznimi ministri razvijal svoje nazore glede reševanja jadranskega problema. Izrekel da se je v imenu vojske na zasedenem ozemlju proti **»vsaki odreki!«** »Piccolo« daje tej vesti naslov: »Le truppe della zona d'armistizio contrarie ad ogni rinunzia«. S tem je morda dovolj jasno povedano, da hočejo vojaški krogi vplivati na — politiko. In to je sumljivo znamenje in merodajni činitelji naj bi dobro premislili, predno privole v tak red stvari. Pa velja pravilo, da smeri politike, notranje in zunanje imajo določati diplomati, državniki in parlamentarci, a vojaštvo da mora le služiti na izvajanju te politike. Kjer se je uredba v porazdelitvi nalog premaknila — ni nikdar na korist države. Saj imamo zgovoren svarilen zgled v zgodovini — Španske. Veličina in moč te države je vpadala in slednjič padla na sedanjo nizko stopnjo v glavnem vsled proslulih »pronunciamentov«, s katerimi so razni generali usodno posezali v smeri državne politike in vplivali na nje potek. Na korist Italije bi bilo, da vojaštvo ne tira politike, ampak da jej le služi, kadar je pozvano v to.

V večnem sporu z resnico je tržaški »Piccolo«. To je neporušna tradicija njegovega življenja. Tako tudi sedaj ob dogodkih na Koroškem. Trdi n. pr. v svojem večernem izdanju od minolega petka, da se dve zavezniški velevlasti (meni Francijo in Anglijo) **niste mogli kazati bolj naklonjene prijateljem Belgrada«.** Pripoveduje namreč, kako da je medzavezniška plebiscitna komisija opozorila vlasti na to, kar se dogaja na Koroškem, zahtevajoč, naj bi francoske, angleške in italijanske čete zasedle plebiscitno ozemlje. **Francija in Anglija pa da ste odločno odklonili to zahtevo.** Tako da so mogli »srbski bataljoni« nemoteno zasesti del Koroške, ko je vspeh plebiscita pomenjal »jugoslovensko obsodbo.« Ljudje božji! Primite se za glavo: po vsem, kar se je dogajalo na Koroškem v času priprav za plebiscit, spričo vseh neznanskih grdob, nasilja, sleparij in potvarjenja ljudske volje v komisijah tudi v najzavednejših slovenskih občinah ob asistenci, oziroma pasivnosti **tudi angleških in francoskih zastopnikov v plebiscitni komisiji:** s upa to tržaško glasilo na beli dan s trditvijo, da Anglija in Francija niste mogle biti bolj naklonjene »prijateljem Belgrada,« nego so bile. Sovražnik resnice — »Piccolo«, je tvoje ime!

O koroškem plebiscitu prinaša v slovenskem jeziku pisano »glasilo socialistične zveze v Julijski Benečiji« ličen članek, iz katerega zberemo najmastnejše ocvirke. Natančnejšo sodbo v tem, česar so zmožni idejni izgubljenci okoli označenega lista, prepuščamo čitateljem.

Tu naslov in ocvirki:

»**Polom nacijonalistične politike.**« »Na Koroškem, v coni A, je prebivalstvo brezdvomno po večini slovensko — in vendar je glasovala večina za Avstrijo. Ta slučaj ni osamljen. V Severni Šleziji je pred vojno oficijelna nemška junkerska statistika izkazovala komaj 30% Nemcev in 70% Kašubov. Ko pa je prišlo do plebiscita, je glasovalo skoro 95% slovanskih Kašubov za Nemčijo in proti Poljski. Naši nacijonalisti strmijo ko blazni in se vprašujejo: zakaj? Nam pa je stvar jasna in sama ob sebi razumljiva. In **ako hočete imeti še tretji vzgled, uveljavite Wilsonovo črto, odrežite Reko od zasedenega ozemlja ter dajte postojnskemu okraju plebiscit, pa boste videli, ali bodo glasovali naši Pivčani za Italijo ali Jugoslavijo!**« (Podčrtali mi! Op. ured. »Ed.«).

»Kaj je zona A brez Celovca, kaj Pivka brez Trsta, kaj dolna Reka brez Trsta in brez Reke? Nacijonalistični kričači v Ljubljani lahko prirejajo fanfarade po ljubljanskih ulicah tudi brez Celovca, brez Reke in brez Trsta?«

»Korošec se je osvobodil fevdalne habsburške dinastije — in on naj bi se sedaj uklonil drugi dinastiji, o kateri se ni mogel nikoli predstavljati nič lepega in dobrega. V Avstriji je sedaj republika — četudi buržoazna — vsaj brez drakonizma, **v Jugoslaviji balkanska, bizantinska monarhija z najbolj brezvestno oderuško in primitivno kapitalistično buržoazijo, kar jo svet pozna.**« (Podčrtali mi! Op. ured. »Ed.«)

»Korošec je videl v Jugoslaviji delavske pogrome za časa železničarske stavke. Videl je kako so se po vsej Jugoslaviji polnile ječe z delavskim proletarijatom, **videl tisoče železničarjev brez kruha na ulici; videl je, kako so se v Banatu polnile z vodo napolnjene kleti s srbsko govorečimi delavci, katere je puščala jugoslovenska policija tako dolgo v vodi, da jim je odpadalo meso od kosti;** (Podčrtali mi! Op. ured. »Ed.«) videl je, kako je soldateska delila brez usmiljenja jugoslovenskemu delavstvu po »dvajset i pet«: videl je, kako se godi slovensk. rekrutom v južni Dalmaciji in Bosni; videl je srbski carinski sistem in srbsko carinsko uradništvo v Mariboru in Ljubljani; videl je jugoslovensko tiskovno svobodo; videl je jugoslovensko obsedno stanje v svoji lastni zemlji; **videl je generala Maistra — in ta Korošec naj bi bil gla-**

PODLISTEK

Branka.

(72)

Avgust Šenoa. — Posl. M. C—č.

Nekolikokrat sem si naglas ponovila njegove besede, ker sem, ležeč v postelji, začela dvomiti na tem, da bi mi bil zares to govoril, ker sem mislila, da so bile to le sanje. Sirota babica — misleča, da bledem le od vročice — se je prekrižala in molila Boga, naj me reši od napada ludobe. Še-le proti jutru sem zaspala. Spala sem trdno in dolgo. Odprši oči sem videla zlate solnčne žarke na svoji postelji, a pred mano je stala sirota babica. Opazujoč me skrbnim očesom in šepetaje svoje molitvice je podila starka muhe od mene. V glavi mi je nekako zasvetilo. Spomnila sem se včerajšnjega dne, Belizarjevih besed, uverila sem se, da je bila resnica vse to. Zdrznila sem se od začudenja. Jaz pa grofica! To je neumno, to ni možno. Ali se ni morda le pošalil z mano? Ali besedi »gospodarica«, »tovarišica življenja« ne pomenjate morda nekaj drugega nego zakonska žena? Ne, ni možno, Belizar ni takov podlež. Sklenila sem tudi, da ne bom več mislila o tem. Oblekla sem se hitro, skočila iz sobe ter pohitela na tisto čistino sredi šumice pod bregom, o kateri sem ti pisala že večkrat. Tu sem se napila hladne izvirčnice, sedla na hlod in začela čitati neko pedagogično delo. Res, težko delo v moji situaciji; toda silila sem se in silila in se mi je vendar posrečilo, da sem prevladala vse neumne misli. Sveži vetrič, hladna voda-izvirčnica in resno čtivo so me ohladili nekako. Mnogo mirnejša sem se povrnila domov. Tu sem našla viden dokaz, da so Belizarjeve besede govorjene po dnevu in ne ponoči v spanju. Babica mi je izročila pismo, ki je je bil prinesel livrirani sluga iz grada. Babica je pripomnila še, da je sluga, ne vedoč za moje stanovanje, zašel k Šiličevim; tam da so pregledovali nadpis in pečat ter izpraševali slugo o raznem. Seveda, dobre duše so našle zopet madež na meni, ki so ga mogle pokazati svetu. Grof mi je pisal tako-le: »Gospica Branka! Gotovo se spominjate, kar sem bil predložil nedavno pred Florianim kipom. Mogel sem Vam reči samo nekoliko besed, težko mi je bilo več govoriti. Hkratu so se vrinili — zdi se mi, da navlašč — nadležni gostje. Vi ste odšli. Zastonj so Vas iskale moje oči po družbi, po zakotjih parka. Zapustili ste moj grad in ostal sem brez odgovora. Odgovoriti mi morate, ker hočem primerno Vašemu sklepu urediti svojo bodočnost. Ne bom Vam pisal na široko niti ne bom izbiral lepih besed. To ugaja morda romantičnim komodnim gojenkam zavodov. Vam ne treba tega; razsodna dekle ste, ki odklanja vsako prazno odvečnost. Branka, ljubim Vas, verujte, kakor je v meni duše in poštenja. Vi se morda čudite moji izjavi in vprašujete, kako se je to dogodilo? Nisem Vas vzljubil, kakor se navadno pripoveduje v povestih, v enem hipu. Čul sem Vas, videl sem Vas.

(Dalje.)

Jih že vidim. Vse po vrsti. Kakor bi bil sam zraven. Najprej urednika. Pri pisalni mizi sedi in prebira ravno kar došlo pošto. Debelo pismo mu je prišlo pod prst. S škarjami striže rob zavitku, vleče iz njega obsežen rokopis, privzdiga naočnike na čelo in začenja brati. »Pisavo poznam dobro, toda, kje je naslov? Podlistkar je popolnoma pozabil nanj. Ali se ga pa ni mogel domisliti! In urednik naj seveda preskrbi pozabljivega ali neiznajdljivega podlistkarja s primernim naslovom črtici! Morda je pa pravljica? Morda je novela? Res, mnogo se zahteva dandanes od ubogega urednika! Toda, preglejmo stvar!«

Potem vidim stavca. Pri stroju sedi in se pripravlja. Rokopis za podlistek ima pred seboj. »Kaj, vraga! Ali vidim dobro? Podlistek nima glave? Oba, pisatelj in urednik, sta pozabila na naslov. Kaj pa to mene briga? Rokopis postavim, kakor se mi je predložil. Pozna se, da se toči že novo vino. Radi njega izgublja marsikdo in marsikdaj svojo glavo. — Na delo!«

Na vrsto prihaja korektor. Nervozen je; korekture morajo biti čimprej končane, da gre stavek pravočasno v stroj. »Oho! Zopet ta prenesena malomarnost! Podlistek nima naslova! Kje, vraga, je rokopis? Aha, ga že imam! Toda, kaj vidim, tudi tu manjka naslov! Saj ni danes ponedeljek! Škor pa se nočem mešati v uredniškovo delo. Naj se sam zagovarja pri šefu! Jaz samo popravljam krtačne odtise, ne ustvarjam pa manjkajočih naslovov! Še tega mi je treba! Mari grem sam med pisatelje!«

In še čitatelja vidim. Pravkar je pokosil. Odloživši prtič seza z desnico po zobotrebcu in jemlje v levico najnovejšo številko časnika. »Tiho otroci, tata bere sedaj!«, miri žena site paglavčke in jih podi v kuhinjo. Čitatelj si je nalil še čašo vina in se poglobil v list. »Politika se mi zdi bolj in bolj zamotana. Kakor ne bi imel nobeden več glave: ne državniki, ne diplomatje, ne delegatje! Človek prav ničesar ne razume več. Politike, svetovne in domače, imam že dovolj! Poglejmo, kaj pravi podlistek! No, kaj pa je to? Podlistek brez naslova! No, lepa je ta! Cenzor ni imel svojega svinčnika vmes, ker se je cenzura odpravila. Morda je izbruhnila stavka v trenutku, ko je postavljal stavec naslov, in je prenehala, ko je imel staviti vsebino? Ne verjamem! Nič drugega ni, nego sama malomarnost! Kako naj berem, če pa ne vem, kaj berem! Če bi ne bil plačal naročnine v naprej, ne bi rekel nič; lahko se mi odtegne vsak dan par grižljajev duševne hrane. Toda, pošten in vesten naročnik sem; zato pa poznam svoje pravice. Pa saj tudi podlistkar se ni podpisal! Lep oče, ki pošilja svoje dete v svet brez imena in brez priimka! Gotovo ga je sram njegovega nezakonskega rojstva!«

Saj sem pogodil, kaj ne, gospodje! Da mi očita urednik pozabljivost in neiznajdljivost, da mi oponaša stavec novo vino, da mi predbaciva korektor ponedeljek, se ne jezim; da pa mi je čitatelj naprtil nezakonskega pamčka na hrbet, to, in edino le to, me je zbodlo v živo. Nimam drugega izhoda, nego da prepričam čitatelja o njegovi zmoti, da ovržem njegove očitke, da dokažem vsem, ki se zanimajo za to, da sem se pošteno trudil, da pa vzlic temu nisem mogel dobiti pravega naslova, oziroma pravega imena svojemu otroku — črtici.

Dogodek se je vršil tako-le. Stotnija civilistov nas je čakala na odhod. Stali smo v četverostopu. Da nismo stali ravni kakor sveče, so zakrivili naši prepolni nahrbtniki. Sestavo armade smo poznali zgolj iz pripovedovanja svojih povojačenih prijateljev in znancev. Tako znanje je bilo seveda zelo pomanjkljivo. Zamenjevali smo nadporočnike s polkovniki in topničarje s saniteto. Edino dostojanstvo, ki smo je poznali, je bil zdravnik pri naborni komisiji. Pa tudi on nas je poznal. Ni čuda! Saj nas je imel vsako toliko pod mero. Klical nas je kar z imenom, vedel za številko naših naočnikov in imel preštete vse naše prste. Z najljubkejšim nasmehom okrog usten nas je nazival »pokveke« in koj smo vedeli, da je bila zaman vsa naša priprava za vojaški stan, da smo zopet propadli pred naborno komisijo. Zelo smo se torej začudili, ko se je po končani vojni in po sklenjenem premirju sestavljala iz takih civilistov stotnija vojnih ujetnikov. V četverostopu smo odkorakali, nekateri levadesna, drugi desna-leva, na postajo. Neki stot-

novi za Jugoslavijo?« (Podčrtali mi! Op. ured. »Ed.«)

»Nam komunistom je vseeno, kar se je zgodilo sedaj na Koroškem. (Podčrtali mi! Op. ured. »Ed.«) Mi ne pripoznavamo nobenih mej, ki jih ustvarja kapitalistična buržoazija s svojimi koruptnimi metodami, pa naravno, da ne priznavamo tudi sedanjih mej na Koroškem«. (I to piše »glasilo soc. zveze v Julijski Benečiji«. Priznavajo meje celo tam, kjer jih ni, premirno črto priznavajo za mejo! Op. ured. »Ed.«)

»Komedija je, snovati države in gospodarske enote na osnovi narodnosti.«

»Naša kulturna rešitev je samo v komunizmu.« (Ako je ta proizvod omračenega uma plod komunizma, potem pa na psa s komunizmom! Za tako »rešitev« se zahvaljujemo. Op. ured. »Ed.«)

Katehetom na znanje. Glasom odloka gen. civ. komisarijata v Trstu št. 311/8492 odpadejo prejšnji dekreti, s katerimi se je oviralo poučevanje v kršč. nauku: verstvo se lahko poučuje v vseh dopoldanskih urah, tudi nepretrgoma. Urnik, v kolikor se tiče veronauka, določi šolsko vodstvo sporazumno s cerkveno oblastjo. Tržaška šolska vodstva so prejela nalog, da povabijo h konferencam katehete. Z drugimi besedami povedano: pravice veronauka ostanejo neizpremenjene. To je uspeh odločnega nastopa ljudstva. Neka modifikacija se vendar opaža in zdi se nam, da je času primerna. 1.) **Veronauk ni več obvezen predmet.** Starši, ki nočejo pošiljati otrok k veronauku, morajo podati šolskemu vodstvu primerno izjavo. 2.) **Laiški učitelj ni obvezan nadzorovati otrok pri verskih vajah.** Zbor svečenikov sv. Pavla.

Generalni konzulat ČSR v Trstu. V notico, objavljeno v včerajšnji številki »Edinosti«, se je vrinila majhna napaka; uradi generalnega konzulata ČSR v Trstu ostanejo zatvorjeni ob priliki praznika Češkoslovaške Republike na 28. t. m., in ne na 23.

Študijske podpore. Tržaški magistrat naznanja: Z začetkom šolskega leta 1920/21 se podeli iz ustanove »Babette Walamm« študijska podpora v znesku letnih 1000 lir ubožnemu in pridnemu dijaku, pristojnemu v Trstu, kateri je vpisan kot redni slušatelj na kakšni živinozdravniški šoli in se z reverzom obveže, da bo služil kot živinozdravnik v tržaški občini, če bi ga po njegovih dokončanih študijah tukaj rabili. Enkrat podeljena podpora se bo uživala tekom vseh rednih študijskih let. Prosilci naj vložijo svoje prošnje do 20. nov. vložnemu uradu pri tukajšnjem magistratu. Potrebne priloge so: rojstni list, domovnica, ubožni list, šolska izpričevala preteklega leta in dokazilo, da je prosilec vpisan v kakšni živinozdravniški šoli.

Za šolsko leto 1920/21 se podeli študijska podpora letnih 134'40 lir iz ustanove »Štefana Ruppla«; podpora je določena v prid gimnazijskemu dijaku, kateri izjavi, da se posveti duhovniškemu stanu. Podpora se bo uživala razen tekom gimnazijskih let tudi v letih semeniškega študija do prve maše. Pri podelitvi podpore se bo dala prednost mladeniču iz Proseka, ki dokaže, da je bližnji sorodnik ustanovnika; v slučaju, da bi se tak dijak ne našel, se podeli podpora ubožnemu in pridnemu mladeniču, pristojnemu in bivajočemu v Trstu. Prošnje, opremljene s potrebnimi prilogami (rojstni list, domovnica, ubožni list, zadnje šolsko izpričevalo, izpričevalo o eventuelnem sorodstvu z ustanovnikom in izjava za posvetitev duhovniškemu stanu) naj se vložijo do 20. nov. t. l. magistratnemu vložnemu uradu.

Miloščine iz »Ustanove za podpore tržaškim vdovam.« Mestni magistrat javlja: Iz »Ustanove za podpore tržaškim vdovam« se podelijo za leto 1921. nekatere miloščine ubožnim vdovam, pristojnim v tržaško občino, iz delavskih slojev, z nedoraslimi otroci. Pri ustanovnem pravilniku ne bodo smele omenjene miloščine znašati manj nego 72 lir in ne več kot 144 lir in se bodo izplačale na prvi dan vsakega meseca pri občinski zakladnici v enakih obrokih, pričenši s 1. januarjem 1921. Tozadevne prošnje naj se vložijo pri VIII. oddelku na tukajšnjem magistratu do 31. oktobra t. l.

Tečaji za angleški in francoski jezik, italijanska, slovenska in nemška korespondenca in stenografija ter posebni tečaji za deco v Trstu. — Vsem onim, ki so se že vpisali, kakor tudi onim, ki bi se še radi vpisali, se naznanja, da se prične pouk v torek, 26. t. m., od 13 do 14 in od 16 do 17 za francoski jezik, v sredo, 27. t. m., od 13—14 za italijansko stenografijo, od 18—19, 20—21 pa za angleški jezik. Kdor se še misli prijaviti, naj stori to nemudoma, ker se na pozejše prijave ne bo moglo ozirati. Prijave se sprejemajo vsak dan od 12 do 22 v ulici Giov. Boccacio 3, vrata 14.

»Roberto Ardigo« od prof. Ravasinija. V izdaji »Scieza ed Arte« je izšla nova knjižica mednarodne male knjižnice, posvečena mantovanskemu filozofu »Robertu Ardigo«, kateri je pred kratkim umrl; njegova dela so deloma prevedena tudi v slovenščino. Auktor knjižice je tržaški biolog prof. dr. Giorgio Ravasini, kateri se je vedno bavil z njegovimi deli.

Dediči se iščejo. »Newyork Times« pišejo, da je nedavno od tega umrl v bolnišnici v Newyorku neznanec, ki je bil na potu v svojo domovino Jugoslavijo. Ugotovilo se je, da se je pisal Peter Vidovič in da je delal v rudnikih v Aljaski. Njegov sin je bil dijak na vseučilišču v San Franciscu. Ko je izbruhnila vojna, je kot dobrovoljec stopil v vojsko in je padel na francoskem bojišču. V prtljagi pokojnega Vidoviča so našli 200.000 dolarjev in sicer 60.000 v hranilni knjižici, glaseči se na San Francisco and Faire Bank, 54 tisoč dolarjev v ameriškem vojnem posojilu, 1900 dolarjev v gotovini in raznih dragocenosti v vrednosti nad 80.000 dolarjev. **Ves ta denar je prevzel v varstvo skrbstveni urad v Newyorku. Ker je mnogo Vidovičev tudi v Sloveniji, ni izključeno, da se nahajajo dediči Petra Vidoviča kje na Slovenskem. Zato smo zabeležili to vest.**

»Narodna Tiskarna« v Gorici izda koncem novembra t. l. **Goriški Koledar za leto 1921.,** ki bo vseboval med drugim slike padlih vojakov iz zasedenega ozemlja in prilogo **»Božje solze«** (povesti, humoreske in sličice), ki jo je poslovenil naš pesnik in pisatelj dr. Al. Gradnik. Obe knjigi staneta L 4'50. — Naročila se sprejemajo v »Slov. zaseb. šoli pri sv. Jakobu v »Posvetovalnici« (III. nadstr., dekliška stran) danes od 10—12, v ponedeljek, sredo in petek pa od 16—18.

Uradne vesti

Imenovanje v sodni službi. Generalni civilni komisar za Julijsko Benečijo je v sporazumu s predsedstvom ministrskega sveta odredil razna imenovanja v sodni službi, med katerimi naj omenimo naslednje: Sodni svetnik in voditelj okrajne sodnije v Komnu Franc Dominko je imenovan za sodnega svetnika pri deželnem sodišču v Trstu; sodni svetnik in voditelj okrajne sodnije v Bovcu Frano Vidmar in okrajni sodnik okrožnega sodišča v Gorici Friderik Korsič sta imenovana za sodna svetnika pri okrožnem sodišču v Gorici; okrajni sodnik »ad personam« Milan Zgombič pri okrajni sodniji v Poreču je bil imenovan za okrajnega sodnika pri okrožnem sodišču v Puli; za okrajnega sodnika, voditelja v Podgradu je bil imenovan sodnik deželnega sodišča v Trstu Ivan Sušanj; sodnik okrajne sodnije v Sežani dr. Milan Bogataj je bil imenovan za okrajnega sodnika voditelja v Senožečah; Filip Černe, sodnik okrajne sodnije v Komnu za okrajnega sodnika voditelja v Komnu; Ivan Brelih, sodnik pri okrajnem sodišču v Gorici za okrajnega sodnika voditelja v Bovcu; okrajni sodnik »ad personam« Karel Benič je bil imenovan za okrajnega sodnika voditelja v Sežani; sodnik pri okrajni sodniji v Buzetu S. Mogorović je imenovan za sodnika pri okrajni sodniji Volosko-Opatija; sodnijska askultanta Franc Kompara in Josip Kernev sta bila imenovana za sodnika.

Predvojne pogodbe s tvrdkami iz Nemčije, ki so se ohranile v veljavi. Uradni »Osservatore Triestino« objavlja naslednjo naredbo: Ministrstvo za obrt in trgovino naznanja, da so ostale v veljavi naslednje kategorije pogodeb: 1.) Družbene pogodbe; 2.) pogodbe, sklenjene z ozirom na družinske odnošaje; 3.) pogodbe, ki imajo kot objekt posojila za prehrano ali ki imajo kakršenkoli dobrodelni namen; 4.) pogodbe za darovanja in pogodbe, ki imajo kot objekt kakršnokoli radodarnost. Istotako so veljavne tudi posamezne pogodbe, za katere se je naredilo ob istem času posebno obvestilo prizadetim strankam.

Iz tržaškega življenja

Prisiljena ljubezen. Franc Ruttidiano, 22 let star, stanujoč v ulici delle Beccherie št. 42 se je pred par dnevi seznanil v ljudski kavarni, last Ivana Mitrano, v ulici Malcanton št. 15, z neko Santino.

V omenjeno dekle se je Ruttidiano takoj na prvi pogled silno zaljubil. Zasledoval in copljal je za njo kot otrok za materjo. Pred nekaj dnevi jo je srečal in jo prosil ljubezni. Razodeval ji je na vse načine, kako jo obožuje in ljubi, da brez nje noče in tudi ne more živeti. Dekle ga je odločno zavrnilo rekoč:

»Pustite me na miru, sem še premlada, da bi imela že ljubavno razmerje. V splošnem mi pa, — oprostite gospod, da se tako izrazim — ne ugajate.«

Ruttidiano je vsled takega odgovora silno razkačen potegnil samokres iz žepa in ga nameril Santini na srce. Deklica se je vsled tega prestrašila in zbežala pred vročekrvnim zaljubljencem. Včeraj popoldne se je nahajala omenjena Santina v družbi z nočnim čuvajem Marijanom Fortijem v gostilni. Slučaj je nanesel, da je tudi Ruttidiano prišel v isto gostilno. Opazoval je dolgo časa, kako se šali nočni čuvaj z oboževano Santino. Zavrela mu je kri, skočil je pred Fortija in mu zagrozil s samokresom, ako ne pusti dekleta na miru. Nočni čuvaj je poklical orožnike, ki so odvedli zaljubljenca v zapor.

Aretiran. Včeraj zvečer je bil aretiran 24letni težak Pavel Raselico, ker je nosil samokres pri sebi brez orožnega lista. Samokres so mu zaplenili njega pa odgnali v zapor.

Vlom v trgovino. Preteklo noč so neznani tatovi s ponarejenimi ključi odprli trgovino Emila Moller v ulici Domenico Rossetti št. 3. Odnesli so tri pisalne stroje in še mnogo drugih vrednostnih predmetov. Škode so napravili za 11730 L. O tatovih ni nobenega sledu.

Tatovi na delu. Preteklo noč so vdrli neznani tatovi v žganjarno Marija Matas v ulici Fabio Severo. Iz žganjarne so odnesli 10 steklenic vina in stensko uro. Lastnik trpi 400 lir škode.

Živila aprovizacijske komisije

Za teden od 24. do 30. oktobra 1920.
(Preščipne se številka 28 živilske izkaznice.)

Testenine: 50 dkg po 1'90 lir kg;
Koruzna moka: 40 dkg po 90 stotink kg.
Riž: 25 dkg po 1'50 lir kg;
Kristaliziran sladkor: 20 dkg po 6 lir kg;

Posestniki ubožniških izkaznic imajo pravico samo do nakupovanja sladkorja.

Dopisi

Iz Sv. Lucije. Na željo občinstva se bo prireditev naše »Narodne čitalnice« ponavljala v nedeljo, dne 31. oktobra 1920. v dvorani gostilne A. Mikuža.

Literaren odsek v Sežani. Iz Sežane: Napredek v kraški metropoli, in kakšen! V »Edinosti« so bili objavili Lokavci nekaj podlistkov. Guglielmo sežanski (da ga ne zamenjamo z berlinskim) jih je obsodil po vsebini in obliki in poklical v ta namen k sebi nekega lokavskega veljaka. Pravijo, da se je pogovarjal nad pol ure o podlistkih. Sežanci vidimo v tem jedro in začetek literarnega krožka. Občni zbor se javi pravočasno. S tem upamo, da storimo velik korak naprej v razvoju naše literarne kritike.

Iz Dornberga. Iz naše vasi se jako redko kdo oglaša, dasi ima »Edinost« tu precej naročnikov, katerih število bi se prav lahko pomnožilo, ako pomislimo, da najpremožnejši posestniki niso naročeni na omenjeni list. Na javnost je ta molk napravil prav gotovo vtis, češ, pri nas vse spi spanje pravičnega; skoro da javnost ni sodila krivično. Šele po dolgem prerekanju in zavlačevanju smo prišli do ustanovitve lastne »Zadruge,« ki si je stavila jako koristno, toda obenem tudi težko nalogo: rešiti našega vinogradnika grozečega gospodarskega propadanja. Vsekako je to težka naloga za organizacijo, ki ne razpolaga z večjim kapitalom, kaj šele s potrebnimi prostori! Udje te zadruge so večinoma obenem udje tukajšnje »Posojilnice«, ki ima vse, česar »Zadruga« pogreša: kapital in prostore. Toda, glej čudo! Predsednik ter nekaj odbornikov omenjene posojilnice se protivijo skupnemu delovanju teh organizacij, češ: mi imamo »vrednost«. Res imate vrednost, toda zakopljite jo še globlje ter pustite samo malo luknjico na vrhu, da boste lahko vsako leto z največjo previdnostjo spuščali notri po par stotink! Samo notri! — Komaj da je bila zadruga ustanovljena, že so poslale tržaške »Cooperative operaie« svoja zastopnika z vabilom, naj zadruga pristopi k njim. Po odločnem nastopu g. župnika, je bila stvar za enkrat odgodena. Zakaj se naša večja društva ne pobrigajo za slične pojave?!

Tujci, ki poznajo naš kraj pod imenom »Montespino,« (tako stoji črno na belem na naši postaji) so zelo prijetno presenečeni, ko ugledajo to »Trnjavo goro« sredi krasnih vinskih gričev z lepim ozadjem, ki ga tvori Trnovski gozd. Nekoč sem vprašal listek do Dornberga, uradnik je zmajal z glavo; na to sem preciziral: prva postaja za »Battuglia« in takoj sem bil postrežen.

Tukajšnjo cerkev popravlja »Impresa lavori edili Tombazzi & C.i« kakor kaže jako visoko pribita deska. Oni, ki jo je pribijal, je imel skoro prav, da jo je postavil tako visoko, ker je že itak nikdo ne razume.

Na Vipavskem so prišli v »modo« takozvani zabavni večeri. Škoda papirja, da bi našteval spored takih »večerov«; kratko povedano: Zabavni večeri, kakoršni so bili v Prvačini in pri nas, bi prav lahko izostali ali pa na vabilih naj bi stalo »javen ples«. Koliko duševnega užitka ima pri tem naša mladina, je pač znano.

Gospodarstvo

Prazgodovina človeštva nas uči, da je bil človek v pradavnih časih lovec, potem pastir, ali črednik; in ko se je s svojo čredo naselil na stalnem mestu ter prijel za plug, je postal poljedelec. V prvi, lovski dobi bilo mu je težko iskati si hrane. Zato je izkopal v gozdu jamo, jo pokril z vejevjem in shranjeval v njej ulovljeno divjačino, ki naj bi mu služila za hrano pozimi. Ko se mu je goveje meso priljubilo, lovil je teleta divje krave, jih zapiral v ograjen prostor, kjer so se poleti pasla, a pozimi jih je spravljal pod streho ali v zavetje ter jim pokladal posušene trave, ki jo je tudi začel polagoma spravljati za zimo. Tako je postal človek pastir ali črednik. Čim več živali in krme je imel posameznik ali njegovo pleme, tim večje je bilo njihovo bogatstvo. Govedo, ki je je tedaj človek hranil in vzgajal, bilo je pa še divje. Po mnenju učenjakov je bil praded današnjega goveda tur (Bos tamrus primigenius) s podolgasto azko glavo in krovastim hrbtom, ličen današnjemu stepnemu, podolskemu in ogrskemu blagu. Na ta prarod je vplivalo mnogo indijsko govedo (Bos indicus) iz Azije in Afrike, in je tako nastalo današnje govedo. Tedanje krave so pa imele komaj toliko mleka, da so prehranile tele. Da so naše današnje krave mlečne, vzrok je ta, da je človek, ki je spoznal dobroto in hranivost mleka, začel po poginu ali odsatvljenju teleta kravo molzti. Kakor znano, se mleko vstvarja iz hranilnih snovi krme v mlečnih žlezdah vimena. Z nadaljnim draženjem teh žlezd se izločevanje mleka podaljšuje in pomnožuje, kar opažamo še danes, da krava, ki smo jo začeli molzti po večkrat na dan, postaja vedno bolj mlečna. S takim neprestanim vežbanjem vimena je iz prvotne nastala mlečna krava. Ko je živinorejec na ta način dobil kravo-molznico, je začel med svojo čredo izbirati one krave, ki so mu dajale največ mleka, in njihova moška teleta, ki jih je uporabljal za nadaljno plemenitev in križanje z drugimi rodovinami. Tako so nastale različne pasme. Učenjaki so po dolgih izkušnjah dokazali, da se mnoge lastnosti podedujejo po starših, in to velja posebno za živali in rastline. Te lastnosti se prenašajo od roda na rod. Sledeč tem načelom so si napredni živinorejci z marljivim trudom privzgojili razne goveje pasme za mlečnost, za proizvajanje mesa in za vprego. Na postopni razvitek teh treh vžitkov so pa vplivale posebno tudi razmere podnebja, tla in krme, ali paše. Tako vidimo, da po stepah, kjer je neugodno podnebje, tla in krma, vspeva le primitivno, zato pa najbolj utrjeno in za delo in napore najbolj sposobno stepno (podolsko, rusko, ogrsko), medtem ko je nižinsko govedo, ki ima na razpolago ugodno podnebje, tla in mnogo sočnate krme, najbolj sposobno za molžo, zato pa omehkuženo; planinsko govedo pa, ki živi v goratih krajih v zdravem gorskem zraku na dobrih tleh, kjer je obilo finega gorskega sena, je krepkega telesa in sposobno za mlečnost, meso in vprego. Od privzgojenih pasem na mlečnost je najboljša holandeska, za meso pa šorthoruska ali angleška goveja pasma. Za vse tri vžitke je pa najbolje švicarsko in alpsko govedo. Poleg izbiranja ali šelekcije, pogoste molže, vplivanje podnebja, tal in krme, je za razvitek mlečnosti, mesa in delavne energije govede največje važnosti čiščenje in snaženje živine. Na človški kakor tudi živalski koži se nahajajo male odprtine, ki jim pravimo pore. Skozi te pore prihaja v telo zrak, oziroma kisik, k spodaj ležečim krvnim žilicam, kar imenujemo tudi dihanje skozi kožo. Skozi te odprtine izločuje telo tudi slabe izrabljene snovi v obliki plinov in potu. Temu potu se primešuje tudi mast ali loj, ki ga izločujejo pod kožo nahajajoče se lojne žlezde. Te nečiste snovi, pomešane z lojem, pa zapirajo pore ter preprečajo dihanje kože. S čiščenjem kože se pore odpirajo, in pripuščajo zopet zrak, oziroma kisik v notranjo tkanino in krvne žilice, vsled česar se pospešuje kroženje krvi in pomnožuje telesna toplina, kar povzroča zopet boljše hranjenje živalskega telesa. prepreča prehlajenja ter utrjuje zdravje živali. Če hočemo imeti vredno živino, moramo torej večkrat molzti, pazljivo odbirati za pleme, in dobro čistiti živino.

Beli sladkor. Kdor ga je plačal naj ga dvigne še ta teden.

Več krme

Travnik je podlaga živinoreji. Ako pomnožimo in izboljšamo travnike, si zagotovimo večje dohodke od živine. Vsi travniki pa ne vplivajo enako uspešno na kmetijsko gospodarstvo. Travnikom, ki imajo posebno izdaten učinek, prištevamo umetne travnike in njive, na katerih pridelujemo zeleno krmo. Oni dajajo mnogo pridelka, razun tega pa puščajo v zemlji koristne snovi, ki množe rodovitnost zemlje in s tem tudi pridelek naslednjih rastlin. To so pravi vzorni travniki, ki pospešujejo najizdatnejše kmetijsko gospodarstvo. Razumni kmetovalci bi morali prav posebno skrbeti za to, da si napravijo in razširijo take travnike in da jih pravilno oskrbujejo.

Kakor dobro vemo, ne dajajo stalni travniki navadno mnogo pridelka. Zato so taki travniki samo v tistih pokrajinah na svojemu mestu, ker niso zemljišča po svoji kakovosti in legi sposobna za pridelovanje druge poljščine. Ako se da kak stalen travnik premeniti v umeten ali začasen, je prav, da ga tako predelamo, saj vemo, da umetni travniki preživljajo lahko dvakrat toliko živine kakor stalni, zlasti, ako porabljamo pridelek kot zeleno krmo. Vsak razumen kmetovalec naj torej skrbi za to, da si napravi, oziroma razširi umetne travnike, seveda le tam, kjer so krajevne razmere temu ugodne.

Mi razločujemo dve vrsti umetnih travnikov: umetne ali začasne travnike v to obdelane od 2 do 6 let in zemljišča, na katerih v enem letu pridelujemo zeleno krmo.

Začasni travniki so zopet razvrščeni v deteljišča, ki trajajo 2 do 4 leta in v 4 do 6 let trajajoče travnike, obsejane z različnimi krmskimi rastlinami, med katerimi je pa k večjemu 30% metuljnic (detelje, grašice itd.).

Za deteljišča uporabljamo navadno čisto seme lucerne (meteljke, medike) ali domače detelje. Toda večkrat nam kaže primešati setvi tudi drugih krmskih rastlin n. pr. laške ljulike. V tej zmesi naj bode približno 80% detelje in 20% ljulike.

Za one v travnike obdelane njive pa, ki trajajo nad 4 leta, vzemimo popolno mešanico krmskih semen, v katerih naj bode k večjemu ena tretjina stročnic.

Na take njive, na katerih hočemo samo v enem letu pridelovati krmo, nasejemo oves, rž, ječmen, krmsko turšico, sirk, proso, krmsko zelje, krmski grah, grašico, gorčico itd. Te rastline sejemo navadno, ko smo že spravili prvi pridelek in jih porabljamo vedno za zeleno krmo.

Naj bo travnik, ki si ga hočemo napraviti, kakoršenkoli, v prvi vrsti nam je gledati posebno na to, da si izberemo prava semena. Kadar pa hočemo nasejati mešanice, je pač najbolje, da si jih napravimo sami, kajti tiste mešanice, katere nam ponujajo navadno semenotržci, niso vedno zanesljive.

Kadar kmetovalec izbira seme, naj pazi v prvi vrsti na to, da je čisto in kaljivo. Pri stročnicah (deteljah) mora biti seme brez vsake primesi predenice. Sploh pravimo, da je tako seme čisto, v katerem so malodane vsa zrna cela in zdrava in je druge primesi, namreč strtega in plesnivega semena, zemlje, peska, plev itd. le izginljivo malo. Množino semena, ki je potrebujemo za obsejanje gotove površine, dobimo, ako množimo čistotne odstotke posameznih semen z odstotki kaljivosti, ter delimo zmnožek s to. Ta znesek nam kaže, koliko uporabne vrednosti je v vsaki posamezni vrsti semena in čim večja je ta uporabna vrednost, tem manj semena bomo potrebovali za setev. Sicer je pa upoštevati, da je pri mešanicah na vsak način treba več semena, nego pri čistih setvah in sicer radi tega, ker niso vse nasejane rastline enako trpežne, marveč vsihajo nekatere že po drugem ali tretjem letu, dočim vztrajajo druge, dokler se ohrani travnik.

Upoštevati je tudi, da čim več semenskih vrst je v mešanici in čim neugodnejše so zemljiščne razmere, tem več semena potrebujemo. Previdnost nam kaže, da v takih slučajih dodamo rajši nekoliko več semena.

Kot splošno pravilo velja, da je setev dobra, ako porabljamo za njo 50 do 60 kg mešanice za vsak hektar.

Toda, da se travnik dobro sponese, ni zadosti, da znamo izbirati seme, treba tudi, da izberemo pravo zemljišče in da je znamo dobro za to pripraviti.

Travnik uspeva najbolje na takih zemljiščih, na katerih smo pridelavali poprej vkopavine (turšico) in ki smo jih obdelali in pognojili v jeseni, da je mogla zmrzal pospešiti rodovitnost zemlje.

Kadar smo zemljo dobro pripravili v jeseni, ni treba za pomladansko setev nobenih drugih del. Najprej je posejati oves, potem v dveh ali treh prenehljajih druge krmske rastline. Prej je sejati stročnice in drobna semena, potem druga semena. Seme stročnic zavlačimo v zemljo z njivsko vlačo, katero si pripravimo sami na ta način, da prepredemo zobe navadne lesene brane s trnjem. Druga semena pritisnemo v zemljo z valjarjem.

Ako se setev popolnoma ne posreči, zasejemo pozneje prazne prostore, bodisi tudi s semenom ene same vrste.

Kedar sledi travnik dobro pognojenim okopavinam, ni nam treba v prvem letu nič gnojiti, v drugem letu pa moramo pognojiti travnik s superfosfati in kalijevo solijo ter jo gnoje rahlo zabranati.

Prva leta bo jako ugajalo, ako povaljamo spomladi travnike s težkim valjarjem, da stisnemo zemljo, ki se je po zimi vzdignila.

Da se naglo razvijejo setve na zemljiščih, na katerih pridelujemo v enem letu krmske rastline, treba, da jim obilno gnojimo, potem smo gotovi tudi obilnega pridelka. Sicer je treba taka zemljišča globoko in skrbno obdelovati.

Da si naši kmetovalci priskrbe že za prihodnjo pomlad dobav mešanice krmskih rastlin, naj pristopijo k Slovenskemu kmetijskemu društvu v Gorici, Via Contavalle 7, I. To društvo deluje kot zadruga. Eden delež znaša lir 25.—, pristojbina 3 lire. Kdor pošlje denar po pošti, naj doda še eno liro za poštne stroške in vročitveno pristojbino. Ker ima društvo samo enega uradnika, naj zadružniki in tisti, ki se oglasijo za pristop, prihajajo v društveni urad, če jim je le mogoče ob ponedeljkih, četrtkih in sobotah, da najdejo istega v uradu in njemu ostane potrebni čas za razna društvena opravila pri uradih, za društvena poizvedovanja in razne poti, katerih ne bo mankalo, ko se razvije društveno delovanje.

Vsak zadružnik dobi tiskovino, po kateri naroči svoje kmetijske potrebščine. Čas predznambe je določen do konca novembra.

Slov. kmet. društvo, reg. zadr. z om. jam. v Gorici.

Za tiskovni sklad „Edinosti"

Neimenovan 2 L, da bo za nekatere kruh, za nekatere polenta; V Križu pri Tomaju nabrala vesela družba, obhajajoča krst Miroslava Macarola, 50 L. Slovenski akademiki v Parizu: Joža Didić, Sava Jovanović, Katnik, Božidar Lavrič, Dimitrij Lapajne in Dušan Lapajne po L 3'40, skupno 17 L. Stubelj, Šmarje 10 L. N. N. 10 L. Občina Velike Žablje 50 L. Dosedaj izkazanih L 18.115'24; v današnjem izkazu L 139'—. Skupno L 18.254'24.

Za pogorelce Narodnega doma

Gospodični Mihelj Zorka in Filomena Paljk nabrali v občini Velike Žablje L 131'45. (Darovali so: po 10 L: Vrtovec Jos. 98; po 5 L: Mihelj V. 47, Drago Bratina, Bizaj Jos., Troha Anton, Bačer Terezija, Štokelj Florjan, Poljšak Rudolf, Troha Rozalija, Samec Andrej, Vrtovec Marija 70, Makovec Andrej, Slejko Andrej, Furlan Fran, Paljk Alojzij, Troha Leopold, po 4 L: Paljk Andrej, Makovec Kristjan, Štokelj Vinko; po 3 L: Pikec Fran; po 2 L: Štokelj Anton št. 2, Žigon Ivan, Bandelj Amalija, Slejko Fran, Štokelj Mihael, Troha Marija 76, Troha Avgusta 78, Mrkelj Filip, Mrkelj Vincencija, Paljk Leopold 89, »Slovenec« s »Hriba«; po 1 L: Troha Albert, Mihelj Albert, Grmek Amalija, Pikec Viktorija, Paljk Fran, Dobravlje, Bandelj Miroslav, Vrtovec Štefan, Durnik Marija 85, Makovec Zofija; po 45 stot.: Štokelj Marija.

Dosedaj izkazanih L 7549'80; v današnjem izkazu L 131'45. Skupno L 7681'25.

Jugosloveni, zbirajte pridno za Tiskovni sklad „Edinosti"!

nik v pokoju se je zlokal nad nami; in da ga ni za njim stoječa soproga pravočasno potegnila od okna, bi bil skočil menda iz samega navdušenja, gotovo pa iz tretjega nadstropja na to našo strumno četo. Odkazali so se nam vozovi; častnikom prvi in drugi razred, navadnemu vojaštvu posebni oddelki z napisom: 36 mož ali 6 konj. Komaj tu smo spoznali, da je štela naša četa samo tri navadne vojake, vsi drugi smo se bili stisnili v razrede. Kdo bi nam to tudi zameril? Smo li vedeli, kje konča navadni vojak in kje začenja častnik? Ne! No torej!

Ali uvidevate sedaj, gospod čitatelj — jaz vas na tem mestu imenujem kar za gospoda Urbana Jereba, da vas ne bom nazival vedno le s čitateljem — moj trud? Sem-li mogel nasloviti svojo črtico s »civilisti«, ko smo tvorili stotnijo, korakali vojaški po mestu in prišli do častniških sedežev in vojaških stojišč? Sem jo-li smel krstiti z vojnimi vjetniki, ko smo si pa bili nakopali na glavo vse sovraštvo zdravnika pri nabornih komisijah, ki nam ni privoščil vojaške suknje, ki nam ni zaupal ne bajoneta, ne puške? Civilist izključuje vojnega ujetnika, kakor izključuje vojni ujetnik civilista.

Že vem, kaj hočete reči, gospod Jereb! Da naj ne motrim stvari s stališča sodelujočih oseb, marveč naj gledam rajši skozi zemljepisne naočnike! Ime kraja, kjer so se odigravali glavni dogodki, bodi tudi ime črtice. Enotnost oseb naj se umakne enotnosti kraja. Sem-li uganil, gospod Jereb? Že sem sem bil prišel tudi na to idejo. Tri dni in tri noči sem razmišljal, kako iztisnem iz enotnosti kraja primerno ime svoji črtici. Zaman, moj up je padel v vodo in mi pri tem oškropil hlače skoro do kolen. Le poslušajte, gospod Jereb!

Bila je že temna noč, ko je prišla naša četa do cilja. Medpotoma sem izvedel, da tvori naš cilj skupina barak — bivša vojaška bolnišnica. Po daljšem čakanju nam je bil odkazan prostor, nekdanja spalnica dvema bolniškima strežnikoma. »Še sedaj diši po kloroformu«, sem ogovoril svojega tovariša. »Kozel, tu diši po pogorišču, pred par urami je morala goreti ta baraka!«, mi je odvrnil. Najbrže je povedal resnico, a njegovega kozla le nisem mogel požreti kar tako, meni-nič tebi-nič. »Le čakaj!« sem si mislil, predno sem stoje zaspal. »Koj jutri ti napravim tožbo. Med tovariši imam odvetnika, sodnika, državnega pravdnika, zapisnikarja; inženir in bančni uradnik bosta moji priči; križ imam s čuvajem, v nahrbtniku dve sveči; in globo, najmanje dva stotaka, (kozli so namreč zelo dragi), ki jo boš moral plačati kot obtoženec — zapijemo vsi skupaj. Žal mi je, da me nisi razžalil potom tiska, ker celo za sestavo porotne klopi in sodnega dvora je v naši sredi dovolj sposobnih ljudi.« — Dva dni smo ostali v označenem prostoru, potem so nas pa prestavljali zdaj sem, zdaj tja. Ko sem bil premenil že petič svoje bivališče, sem stopil k odvetniku po svet. »Kako to, da ne velja tu štirinajstdnevna odpoved?« »Veš, barake so premičnine!«, mi je odgovoril in se zahvalil za portoriko, s katero sem plačal njegovo pojasnilo. Torej, v premičninah smo bivali. Mi sami smo bili polni premičnin — malih živalic, ki so se premikale črez dan in po noči po našem telesu in ki so s svojimi pohodi ustvarjale iz nas same premičnine. Moj tovariš na desni je trdil, da je slišal nekoč v temni noči prepevati tako živalico: »Pa mi ga žingamo!« Dostavil je še, da je prihajala pevka naravnost od mene, kjer se je bila napila moje krvi. Tak lump! Premičnine med samimi premičninami. Kje je torej enotnost kraja? Če bi hotel spraviti vsa naša bivališča v naslov, bi dobila črtica tako velikansko glavo, da bi bilo slednjič najbolje, postaviti jo na glavo. Vsebina bi se izpremenila v naslov in naslov bi postal vsebina.

Mene samega začenja ta stvar jeziti. Z vsakim odstavkom, da, z vsako vrstico raste bolj in bolj moja črtica in še vedno ni krščena. Da se me ošteve z liberalcem, brezvercem, framazonom, ne rečem nič; ko se pa spravi mar sa na mojo črtico-hčerko, potem bo huda! Sedaj še gre. Toda, še par odstavkov, in moja hči doseže šoloobvezno starost. Kaj potem? Brez imena, brez priimka! Kadarkoli umolkne učiteljica, bo morala vstati moja hči, kajti brezimni otroci so poklicani, kadar je umolknil učitelj.

Vaš obraz, gospod Urban, ni več tako strog. Pojmiti ste začeli moje križe in težave. Veste kaj, gospod Urban, predolgo se že poznava, skoro bi vam predlagal pobratimstvo. Velja? Dobro! Sčasoma prepričam tudi tebe, dragi Jereb, da ni bil umesten tvoj očitek: o lepem očetu, ki pošilja svoje dete v svet brez imena in brez priimka, in ki ga ni sram njegovega nezakonskega rojstva. Kaj? Še vedno se nisi dal prepričati? Da imam v enotnosti hrane še en in sicer najprimernejši izhod iz svoje zagate? Dovoli mi, da te uženem tudi s tega stališča! Le poslušaj!

Dokler nam je bil rednik naš nahrbtnik, ni bilo čuti nobene pritožbe iz naših ust. Čim bolj se je sušil nahrbtnik, tem večji je postajal obseg našega pasu. Nekateri so sicer trdili, da izvira naša debelost od žuljev, ki so se nam bili pojavili na različnih mestih vsled ležanja na trdih deskah; toda, te nezadovoljneže smo takoj zavrnili z opazko, da se o tako delikatnih delih človeškega telesa ne sme govoriti v spodobni družbi.

Vsak nahrbtnik, pa bodi še tako nabasan, se slednjič izčrpa. To je bil vzrok, da smo polagoma zapuščali privatno mizo in se zbirali okrog državnih kotlov, iz katerih smo dobivali zjutraj juho, popoldne riž. Da je bila v tem oziru hrana zares čudovito enotna, se nisi motil, dragi Urban. To enotnost hočem celo nekoliko opisati, kajti vedi, da sem se tedaj naučil kuhati. K oknu sem se postavljal in opazoval sem kuharja. Kdor ima dober želodec, mu tako učenje prav nič ne škoduje.

Tu ti zaupam način, kako se skuhata dobra juha in okusen riž. Meso vrzi v vodo; pazi pa, da ti ne pade v kotel niti najmanjše zrno soli. Ko se prikazujejo cinki, posnemi in vrzi jih v poseben lonec za — gospoda nadkuharja, dolij v kotel še nekaj mrzle vode in juha je gotova. Pri rižu je še manj dela. Riž vrzi v vodo. Če ti je padla pri tem vreča v kotel, jo lahko odstraniš, ali pa tudi ne. Pazi zopet na sol kakor pri juhi, pokaži rižu o pravem času in iz — gotove daljave dva paradižnika, misli si zraven še sir, ki ga nosi kuhar v desnem žepu svojega predpasnika kot popoldanski prigrizek s seboj: in riž je pripravljen. Ti pa kmalu potem — končan. Riž, pripravljen na ta način, je stara narodna jed. V prvem stoletju pred Kr. r. so ga kuhali ravno tako; zato je pa svetoval pesnik Horac svojim prijateljem, naj se vzdrže riža. Risum teneatis, amici! Iz teh dveh receptov, dragi Urban, si spoznal, da je bila pri juhi, kakor pri rižu, pri kosilu kakor pri večerji, glavna stvar — voda. Vode pa nočem spraviti na čelo temu spisu. »Juha, riž!« Vsakdo bi rekel: če je že v naslovu toliko neslane vode, kako vodena in neslana mora biti še-le vsebina! Črtico bi sicer lahko krstil, a dvomim, da bi držal krst, opravljen z vodo brez slehernega božjega blagoslova. Tudi jaz sem mislil rešiti s hrano svojo črtico poganstva, a kmalu sem se moral uveriti, da mi je tudi to upanje padlo v — juho, in mi poškropilo hlače do pasu s — vodo.

Verjemi mi, dragi Urban, da sem se spotil. Ni mi mari potnih kapljic, da sem je tebe prepričal. Kaj? Še vedno se ne zadovoljuješ z mojo obrambo, ko sem se bil postavil že na razna

»„Bod' moja, bod' moja, Ti bom lešnikov dal!“...

Na vasi stojé fantje in so razburjeni. Živahen razgovor je med njimi. Ta se huduje in maha z rokami ter pravi svojim tovarišem, da »ta in ta je taka in taka«, da jo je videl z njim, s tistim; drugi se zgraža, tretji jemlje hudiča v usta, četrti se zaničljivo krohoče, drugi fantje pa jo uberejo po vasi naprej in pojó ubrano staro narodno pesem. Od daleč je razločno slišati še zadnje vrstice:

»Jaz sem nehal te ljubit,
pojdi, pojdi se solit!« —

Kaj pa je?

Spregovoriti nam je resno besedo v važnem vprašanju, ki živo zadeva našo narodno stvar. In ta resna beseda velja našim slovenskim dekletom.

Kaj pa je?

Zvestoba naših deklet do slovenskega naroda je od nekdaj slovela, in po tej zvestobi naj bi slovensko dekle tudi slovelo, dokler bo obstojal svet, kakor to v preroškem duhu poje naša pesem:

»Dokler človeški rod
biva, po zemlji hod',
bode slovelo
slovensko deklé!«

Ali naj sloves in ta slava slovenskih deklet izgine, in sicer pomendrana in poteptana od njih lastnih nog?

Kaj pa je?

Slovenski narod vidi na svojo veliko žalost, da se mnogo slovensko deklé vdava tujcu, da mu v zakon podaja rokó in gre ob njegovi roki od doma v tuji svet, kjer odmré domači hiši in svojemu narodu. In ona, ki je poklicana zibati slovenske otroke, ziblje in vzgaja svojemu narodu sovražne tujce!

Vsak človek ima svoj pomen v svojem narodu, a posebnega pomena je še — mati! Kjer pade mati, ne pade sama, ker ona vodi za sabo v padec in odpad ves svoj rod! —

Kaj nagiblje slovenska dekleta, da se vdavajo tujcem? Ali nima naš narod tudi še dovolj lastnih vrlih fantov, ki bi bili z našimi nevestami roditelji slovenskega rodú, graditelji slovenskih domov!

Res, da naši fantje nimajo one priliznjenosti in laskavosti, kakor jo nosi tujec na svojem jeziku, a zato imajo bolj odkrito in pošteno srce. Ne znajo govoriti o žametastih licih in rubinastih ustnicah, ne obljubujejo biserov in zlatih gradov, ampak prosto govore iz svoje proste duše, kakor jim veli srce. In četudi ubogi, nudijo z odkritim srcem in s pridno roko le to, kar si upajo:

Bod' moja, bod' moja,
Ti bom lešnikov dal!«

In če bi to bilo premalo, pristavlja naš slovenski fant še velikodušno:

»Ko boš tiste potolkla,
Ti bom drugih nabral!«

To se pravi: kar bom zmogel v svojih malih razmerah, ti bom dal z ljubeznijo, da boš zadovoljna! Iz malega raste veliko tam, kjer dešavne roke in poštena srca druži vroča in zvesta ljubezen!

Pa zdi se, da visoke obljube in sanjavi obeti iz tujčevih ust bolj mikajo to in ono slovensko deklé! In konec pesmi? Bridka izkušnja ga je pri tem in onem dekletu že potrdila:

»Dekličice, noričice,
ki »fantom« vse verjamete,
vam beli grad obetajo,
pa črne bajte nimajo!«

Res, koliko je že slovenskih deklet, ki bi s solzami v očeh potrdile to resnico!

Bridka bol krči slovenskemu fantu srcé, ko si zapoje:

»Zvedel sem nekaj novega
od svojega dekleta zaljubljen'ga,
da ona si zbira »druzega« . . .

In kakor bolesten izliv srcá se glasí v tiho noč trpko očitanje:

»Ljub'ca moja, kaj si st'rila,
da ti »druz'ga« ľubit greš!« . . .

A to ni le očitajoči glas posameznika, ampak to je klic vsega naroda, ki toži nad izgubo slovenskega dekleta v objemu tujca! —

Slovenski narod potrebuje vseh svojih ljudi, odpad vsakega človeka je zanj težka izguba. Kjer jih je malo, tam je vsak preštet, in za vsakim, ki je odpadel, zijá bridka praznina. Če potrebuje naš narod danes bolj kakor kdaj prej vrlih mož, potem potrebuje danes tudi vrlih narodnih žen, ki so rodne njive našega rodú in poroštvo naše boljše prihodnjosti!

Slovenska dekleta, v resni in slovesni uri vam je bila govorjena ta beseda! Kaj pravite na to?

En sam odgovor pričakuje od vas slovenski narod, in ta odgovor se glasi:

»Le tebi bom zvesta,
predragi moj dom,
a tujcu nevesta
nikoli ne bom!«

»Goriška Straža«

---

stališča in motril zadevo z raznih vidikov? Tebi je težko ustreči! Kaj težko, naravnost nemogoče je! Tvoji nasveti meje že na sitnarenje in trpinčenje. Kako moreš biti vendar tak? Gotovo me imaš že od preje v želodcu. Čakaj, da nekoliko premislim! Že imam! Ne motim se! Bilo je par mesecev pred — polomom. Vozil sem se z brzovlakom. Stal sem v velikanski gneči na eni sami nogi, in še ta ni bila moja. Njen lastnik, moj sosed, bi me bil rad večkrat opozoril na mojo zmoto, a vedno mu je zmanjkala sapa. Prišel sem slednjič do sedeža, a sedel sem le na eni izmed treh črk. V Špilju si vstopil ti, dragi Urban. Nos je izdajal, da si bil obiskal najmanj tri štajerske zidanice. Rad bi bil ti prišel na moje mesto. S pogledi si me prosil, s smradljivo smotko si mi grozil. Nič ni pomagalo. Končno si me temeljito obdelal: »Mestni škric, ki kradeš Bogu čas, šefu pa papir in svinčnike! Pegaza ti je moral konjederec ustreliti, ker se je bil nažezel — od tebe smrkavosti. Le počakaj, prvo priliko porabim, stopim med tvoje kritike in potem gorje ti!« »Stop!, kamor hočeš, samo na mojo nogo ne!«, sem si mislil in se hlinil, da veljajo vsi očitki mojemu sosedu. Ali ni bilo tako, Urban? Spoznal si me in se hočeš maščevati. Res si mi s svojimi prigovori napravil mnogo dela, a jaz ti odpuščam!

Na tem mestu pa izjavljam vsem drugim, da je bil v resnici ves moj trud brezuspešen. Naslova črtici nisem mogel izteknili; kako tudi, ko niti osebe, ki so povzročile popisane dogodke, niso poznale in ne poznajo pravega naslova svojemu ravnanju.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. Sl. 225,000.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-13

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

V IDRIJI se proda takoj lepa hiša s fotografskim ateljem na dobrem prometnem prostoru. Eksistenca zajamčena. Mesto šteje 6.000 prebivalcev. Edini fotografski atelje v mestu. Z malo izpremembo je hiša primerna tudi za trgovca. Cenjene ponudbe na Josipa Pelikan, fotograf v Celju, Jugoslavija. 449

PRODA SE 2 postelji, 2 vzmeta, 1 umivalnik za 2 osebi. Via Gatteri 23, II. nadstr. 456

IVAN KACIN, Gorica, via S. Antonio 24, izdeluje harmonije ameriškega zistema, uglašuje in prenavlja orglje, glasovirje itd. Piščalke za orglje, strune za glasovirje vedno v zalogi. Kupuje glasovirje, harmonije, violine itd. 448

SOBO s hrano išče gospa s 16letno hčerko pri boljši družini ali pa meblirano ali prazno stanovanje z 2—3 sobami in kuhinjo. Ponudbe pod »Soba« na upravo Edinosti. 450

ZA ZLATO, srebro in krone plača najvišje cene Pertot, urar. Ulica S. Francesco št. 15. II. 264

DVE POSTELJI iz brestovega lesa, vzmeti, dve nočni omarici s rdečkastimi mramori za L 1800. Via Michelangelo št. 15, vogal via Petrarca. Na ogled predpoldne. 451

ŽELEZNIŠKI vpokojenec išče mesto vratarja, čuvaja ali kaj sličnega. Govori slovensko, nemško in italijansko. Naslov pri upravi. 452

ZIMSKE moške suknje se prodajo. Coroneo št. 13, II. nadstr., desno. 454

PRODA SE železna vrv. Cecilia 2/I. 453

DVE POSTELJI, enaki, iz trdega lesa, novi vzmeti, se prodajo po nizki ceni v ulici Massimo d'Azeglio 3, I. nadstr. 455

MLADENIČ, 24 let star z dobro službo želi znanja z gospodično od 18 do 22 let staro. Resne ponudbe s sliko pod »Bodočnost«, Poste Restante, Trst, Central.

KROJAČNICA Avgust Štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 395

LEKARNA IN KEMIČNI LABORATORIJ V SEŽANI. Ribje olje prve vrste, kemično preizkušeno. — Sirup R. za šibke in malokrvne otroke. — Kroglice B. za malokrvne ženske. — Švedske kapljice. — Mazilo za garje. (specijaliteta.) — Praška mast. — Tinktura in obliž za kurja očesa. — Fluid za živino. — Vsakovrstna zdravila in specijaliteta za ljudi in živino vedno v zalogi. — Poštne pošiljatve. 434

MODISTKA se priporoča cenj. damam v mestu in v okolici. Ulica Alessandro Volta 2. V. (pri ljudskem vrtu). 212

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. Roma 24. Gorica št. 36 na dvorišču. P 711

LEPO KMETSKO posestvo 10 minut od mesta Maribor, 24 oralov zemljišča, obstoji iz polja, travnikov in gozda, hiša, gospodarsko poslopje, hlevi in živina, se takoj proda. Dalje: trgovske hiše v sredini mesta in lepe stanovanjske hiše. Pojasnila daje realitetna pisarna »Havlik«, Maribor, Gregorčičeva ulica 6, tel. 132, priložiti znamko. 437

JOSIP STRUCKEL
Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina.
Velika izbera vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Blago za suknje, žamet, barhant, svile, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

HIŠO (218)
z malim posestvom ali tudi brez tega, pripravno za trgovino, en četrt ure od postaje Prestranek v Slavini pri Postojni prodam. — Pojasnila daje Jernej Fatur, Selce št. 2 pošta Prestranek. Hiša stoji zraven farne cerkve in trirazredne šole.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu
(Lastna palača!). Ustanovljena leta 1838.
Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, streli in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Življenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah — Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

JADRANSKA BANKA
Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000.000
Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.
Sprejema vloge
na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3½% a v bancogiro prometu po 4%.
Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes).
Bančni prostori v Trstu se nahajajo:
ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo
Telefon: štev. 1463, 1793, 2676
Blagajna posluje od 9 do 13

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
sprejema hranilne vloge
od L 1 dalje.
Navadne vloge obrestuje po
4½%
večje po dogovoru
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.
Daje posojila
po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.
Uradne ure vsak dan izvzemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

†

S potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš predragi soprog, oče ozir. ded

JURIJ JAKLIČ
trgovec

v 82. letu svoje starosti preminul.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v ponedeljek, 25. t. m., ob 9. uri zjutraj, iz hiše žalosti Vrdela 627 v Sv. Ivansko cerkev, kjer se bo darovala maša zadušnica.

SV. IVAN, 23. oktobra 1920. (220) **Žalujoči ostali.**

Veliko izbero ur in zlatanine
dobite v novi trgovini (221)
ALBERT POVH, ul. Mazzini 46 (blizu drvenega trga)
Zlato in srebrne krone se kupujejo po najvišjih cenah

NAZNANILO.
Čast mi je obvestiti vse svoje sorodnike in znance, prijatelje in sovražnike, odjemalce obeh narodnosti, da sem prevzel z današnjim dnem vodstvo vsem dobro poznane društvene gostilne **„Delavskega konsumnega društva pri Sv. Jakobu“** Campo S. Giacomo 5 (nasproti cerkve), kjer bom točil najboljša vipavska, istrska, dalmatinska in domača, črna in bela vina po najzmernejših cenah in bo na razpolago s. občinstvu z vsakovrstnimi mrzlimi in toplimi jedili opremljena kuhinja. Postrežba čista in točna. Priporočam društvom, klubom, prijateljskim skupinam ter sploh sl. občinstvu prostorno dvorano za seje, prijateljske sestanke, čajeve večere, domače zabave in gledal. predstave.
Priporočam se za najobilnejši obisk
(216 **Valentin Brezovec**, voditelj

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV
dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd.
K. CVENKEL, Trst, Corso V. E. III. štev. 24.

ECLA!
Edino mazilo Edino mazilo
ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko.
Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca štev. 12 - Telefon štev. 10

A. De Masi & G. Sferza
Mavricija Wackvitza naslednik
Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83
Velika izbira majoličnih in železnih peči znamke „Premier“, ekonomskih ognjišč in štedilnikov lastnega izdelka, plošč iz litega železa razne velikosti, ražnjev in cevi za peči.
Cene zmerne. (24

Vojaško nastanjevalno društvo mesta Celje

Vsled pravnoveljavnega sklepa občnega zbora tega društva se prodajo prostovoljno sledeči objekti, ki so društvena last:

1. Zemljišče vl. št. 365 d. o. Mesto Celje, obsegajoč stavbeni prostor v sredini mesta Celja s šemalno vojašnico (dvonadstropno ca 70 mt. dolgo poslopje, ležeče ob prometni cesti, pripravno za industrijo ali tovarno), skupna cenilna vrednost K 1,000.000.—

2. Zemljišče vl. št. 249 d. o Mesto Celje z Jožefovim dvorom, dvoje enonadstropnih stanovanjskih hiš, zraven stavbišče primerno za tovarne oz. industrijo sploh v izmeri 4 ha 13 a 52 m², ležeče v severnem delu mesta Celje tik državne železnice, cenilna vrednost K 1,250.000. —.

3. Zemljišče vl. št. 183 d. o. Spodnja Hudinja, obsegajoče 4 ha 64 a 80 m² travnikov, primerno za stavbišče oz. industrijsko podjetje, ležeče 12 minut severno mesta Celje, cenilna vrednost K 450.000.—.

Ponudbe na društvenega predsednika g. **dr. Avgust Schurbi, odvetnika v Celju.**

PELLEGRINO CINCELLI
Trst - ulica Malcanton štv. 9 - Trst
(Hiša ustanovljena leta 1828.)
KOŽE in USNJE za ženske in moške.
Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.
Vse po ugodnih cenah Postrežba točna.

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzorci
Seidel & Neumann in „Singer“ Gast & Gasser
Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popravljanje.
Tvrdka ustanovljen l. 1878
FRANCESCO BEDNAR
Trst, ul. Campanile 19

„CROATIA“
Zavarovalna zadruga v Zagrebu.
Ustanovljena leta 1884.
Podružnica v Trstu ul. Lavatoio 1, II. n.
prevzema zavarovanja stavb, premičnin, poljskih pridelkov, sena, slame in živine proti škodi po požarju in streli in zavaruje stekl. šipe proti škodi po razbitju.
Sposobni krajevni zastopniki in akvizatorji se sprejemajo po najugodnejših pogojih.

Brill
Najboljše mazilo za čevlje
Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72

Hranilnica in posojilnica v Predloki
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
vabi na

izredni občni zbor

ki se bo vršil
v nedeljo, 14. novembra 1920 ob 4 pop. v Predloki v prostorih posojilnice
s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje revizijskega poročila.
2. Predložitev računskega zaključka za leto 1918, 1919.
3. Volitev načelništva.
4. Volitev nadzorništva.
5. Morebitni predlogi in nasveti.

NAČELNIŠTVO.

Ako bi bil občni zbor ob določenem času nesklepčen, vrši se glasom zadružbnih pravil na istem prostoru in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno, ne glede na število navzočih članov. (217)

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Centrala v Ljubljani.
Podružnice:
Celje, Borovlje, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor Ptuj.
Delniška glavnica K 50.000.000. Rezerva K 45.000
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3½% obrestovanju na žiro-račune proti 3%.
Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.
Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

DREOSSI & C. - Trst
Trg Oberdan štev. 1.
Brzojavke: DREOSSI, Trst. Poštno hran. račun 11—55
Telefon: Prodajalna 14—57 Stanovanje 30—11
ZALOGA: (20)
Železnin, kovin in kuhinjskih potrebščin. — Orodje in poljske potrebščine. — Ogrodje za vrata, okna in pohištvo. — Verige, žeblji, železna žica.
Plošče iz litega železa za ognjišča. — Velika zaloga v to stroko spadajoče drobnarije. — Kuhalniki in štedilniki na petrolej. — Lesene grablje, srpi in kose ter zajamčeni brusni kamni.